

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HÖGSKOLAN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG
FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN DEN 18 OKTOBER 1914.

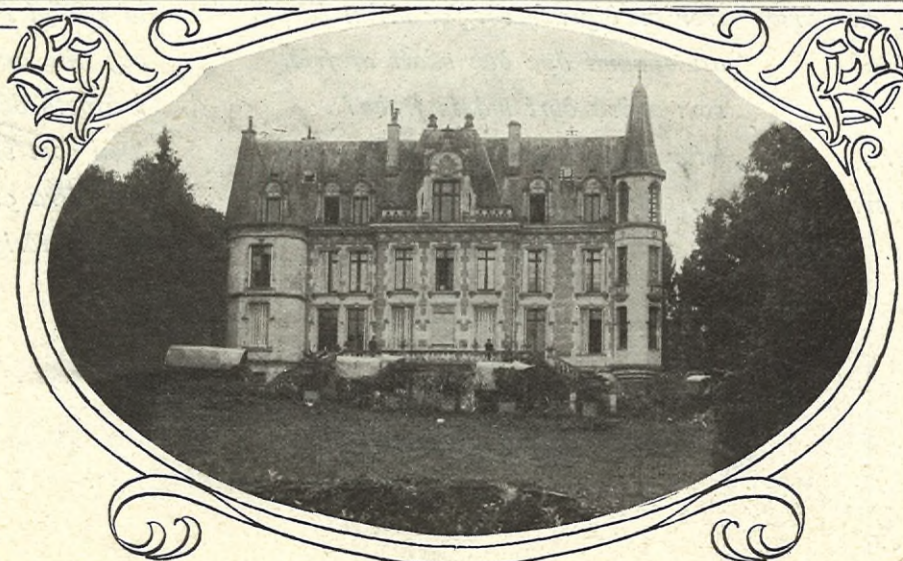
HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WÄGNER.

TYSKE KRONPRINSEN PÅ SITT FRANSKA HUFVUDKVARTER

Från en af våra krigsfotografer ha vi mottagit vidstående vackra och intressanta bild af tyske kronprinsen, ridande sin favorithäst och fotograferad framför ingången till hufvudkvarteret i Frankrike. Nedanför i medaljongen återges en bild af kronprinsens hufvudkvarter sedt från slottsträdgården. Dessa äro enligt vår kameramans skrifvelse de första fotografier, som "mit aller-

höchster Genehmigung" tagits af den kejsrerlige unge härföraren på fransk botten, där han, som bekant som general för en af hufvudkåerna, ådagalagt vackra strategiska egenskaper och ett ungdomskäckt mod, som för den redan förut så populäre tronföljaren ytterligare befast den varmaste tillgifvenhet och beundran i alla tyska hjärtan. A. Grohs foto. ~ ~ ~ ~ ~

FLOTTANS
STRÅL-
KASTARE I
VERKSAM-
HET.

ERIK JONSSON

EN STAM-
NINGSBILD
FRÅN BEVAK-
NINGSTJAN-
STEN I
STOCKHOLMS
SKARGÅRD.

J ödestimman.

Mer djupt ej känns i vårt hjärtas grund
ditt väsen, o Sverige, rotadt
än när i pröfvande allvarsstund
allena du står och hotadt.
Då växer hundra- och tusenfaldt
de ringa skattade gåfvors halt,
du rikligen oss beskärde,
och förödmjukande uppenbart
det varder oss, hur vi nidska spart
de offer, ditt värn begärde.

Nu brusar stormen kring våra skär,
bland fjäll och dalar det ekar
ett tordönsmuller, som budskap bär
från folkens blodiga lekar,
där alla spörsmål bli hjälplöst små
inför ett enda: det att bestå,
om statssystemer än ramla,
ty lifvet, lifvet är först och sist
det som ej ännu sin makt har mist
att viljor ena och samla.

Svenskt ärfde du dina fäders land,
svenskt måste du det bevara:
med svenska armar dess fria strand
som förr skall värnas mot fara.
Ur svenska hjärtan i svenska ljud
din andes bikt och din bön till Gud
evärdefigen må stiga,
och i den jord, som sin äring gaf
åt dina barn, skall en hemlandsgraf
du åt de somnade viga.

Hur sällan vigdes vår medgångs dag
åt ett förblifvande syfte!
Blott lust och vinning för själfoiskt jag
till täflan viljorna lyfte.
Trång vardt vår synkrets och låg vår rymd,
och tidt vi kände vår utsikt skymd
till bragdens vinkande stjärnor:
vi krympte hop efter dvärgamått
och mätte framtidens sändning smått
med småklokt pröfvande hjärnor.

Du svenska folk, som ett sekel re'n
har fredens vinningar bärgat,
fast ofta, ofta en världsbrands sken
har blodröd himmelen färgat,
tror du dig utvaldt för allan tid
att ensamt äga den skatt af frid,
som andra dyrt måste freda?
Står du väl rustadt och redo, säg,
att värja rätten till egen väg,
om man dig vilse vill leda?

Så sant vi ej vilja sjunka snart
i strida, främmande flöden,
men forma efter vår egenart
vår framtids bidande öden,
vi redligt bättre hvad förr oss brast
och nite ankaret mera fast
i lifvets bärande grunder.
Den som står redo att för sin plikt
sig offra gladt och i tillförsikt
skall aldrig, aldrig gå under.

E. N. Söderberg.

Jag protesterar!

För Idun af CLARA VIEBIG.

Författarinnan Clara Viebig.

OM DE SVENSKA KVINNORNA GA TILL sig själva och försöka sätta sig in i hur de skulle känna det, ifall deras män och söner anklagades för barbarisk, meningslös grymhet, så skola de lätt förstå de tyska kvinnornas skärande smärta öfver de anklagelser för omänsklighet och råhet, som riktas mot de tyska trupperna under det nu pågående kriget. De tyska kvinnorna tro på sina män, som vi skulle tro på våra; skulle de icke känna i botten sina makar, som de lefvat tillsammans med, sina bröder, som de växt upp med, sina söner, som de fostrat? Skulle de icke veta, att de äro hederliga godhjärtade människor, ur stånd att mörda barn och våldföra kvinnor? Vi förstå, att de tyska kvinnornas hjärtan måste flöda öfver, att de med orubblig tillit, med stolt förakt afvisa hvarje anklagelse mot de sina, vi förstå, att de höja sin röst för att rentvå de tyska männen för de beskyllningar, som deras fiender just i utlandet sprida mot dem. Af de protester, som ett antal kända tyska kvinnor sändt ut i världen, offentliggöra vi i dag en, som vi mottagit från den äfven i Sverige mycket kända författarinnan Clara Viebig. De, som känna henne från hennes förträffliga romaner: Vårt dagliga bröd, Absolvo te, Rosenkransjungfrun, m. fl. skola helt säkert här med deltagande se henne blotta en ny sida af sitt väsen: den lidelsefulla patrioten, den i sitt innersta djupt kränkta kvinnan, likt en lejoninna försvarande de sina.

historien — fruktansvärd stridsmusik brusar genom strängarna, vilda sagor täljas af seklerna; från det första mordet, då Kain slog

förstår jag inte; det kunna män bättre klarlägga. Jag som kvinna kan endast tala om det, som lefver djupt inne och tyst förborgadt: om vår folksjäl.

Abel, och tills nu har jorden druckit blod; mycken orätt har tänkts, sagts och gjorts — men aldrig tillförne har man så skymfat.

Denna vårt tyska folks själ är sällsamt sorglös. Det dröjer en god stund, innan den fattar: man vill dig ondt! Om någon gör sig mödan att lära känna denna sorglösa, omissstänksamma själ, skall han nästan skamsen förvånadt fråga sig: "Och dessa skulle vara odjur?"

Nej, vi tyskar äro inga barbarer! Vi mödrar ha ej fostrat söner, som mörda af mordlust; vi älska inga män, som draga som mordbrännare genom främmande trakter. Så sannt mig Gud hjälpe, jag skulle ej längre vilja kalla min son för min son, om han vore i stånd till en enda af de ogärningar, som våra söner uppfinningsrikt och listigt pådiktas af våra fiender. Jag skulle spotta på en man, som ställer oskyldiga mot en mur och kommenderar: "Ge fyr!"

Och öm och finkänslig är vår folksjäl. Mycken kärlek rymmes i den. Den tyske försvarssoldaten älskar sin hustru, sina barn lika ömt som fransmannen sin familj; liksom den franske bourgeois känner vår borgare ingen större lycka än om han kan komma så långt att få en bit jord, där han kan anlägga en liten täppa och plantera sina blommor. Men när freden beröfvas honom, när krigets våldsamma hand skakar hans fosterland, då griper både den tyske medelklassmannen och den franske borgaren till vapen. Men tysken gör det utan bravader. Han har inget sinne för stora ord och teatraliska affityder.

DET KÄNNES FÖR MIG, SOM om det vore ett heligt värf, jag i dag skulle utföra. Jag knäpper samman mina händer, innan jag börjar att här nedskrifva, hvad som röres på de dolda djupen i min själ. Det som så fyller allt mitt tänkande, allt mitt känande, min hela varelse, att jag ofta tror, att det inte längre skall kunna bäras inom en bräcklig kvinnas svaga omhölje: djupaste harm, den mest flammande vrede! Dessa känslor skulle vilja ta sig utlopp i handling, men kunna endast upplösas i en ström af framflytande tårar.

Men det är icke svaghetens tårar jag gråter, och som tusenden och åter tusenden kvinnor gråta med mig — det är tårar af bittraste förödmjukelse. Vi tyska kvinnor ha blifvit angripna i vår heder. En oerhörd förolämpning har drabbat oss.

Vi skulle alltså vara barbarer, kvinnor utan heder och samvete, eftersom vi föda söner, hvilka fara fram som vildar, nej, värre än dessa, som blodförstiga vildjur!? Eftersom vi tillhöra män, hvilka slita sig ur våra armar för att spetsa barn, skända kvinnor, mörda värnlösa, plundra städer, förstöra konstverk och sedan hembära till oss det välkomna bytet med bloddrypande händer!

Jag protesterar i alla tyska kvinnors, alla mödrars, alla hustrurs, alla fästmörs, ungas och gamlas, rikas och fattigas, högättades och ringas namn, i den bildade kvinnans namn såväl som den enkla arbeterskans; jag protesterar mot de hänsynslösa förolämpningar, de oerhörda lögnar, som i utlandet spridas om våra män och söner.

När har förr någonsin ljugits, när har någonsin bedragits på detta sätt?

Jag vänder blad efter blad i världs-

Hjärtat vrider sig i oss, när vi läsa, hvad som dukas upp för utlandet under namn af "tyska grymheter". Och tror man verkligen allt detta? Lyssnar man inte också till den tyska stämman?

Denna stämma höjes med rent samvete, men den kan för närvarande ej tränga igenom. England tilltapper folkens öra; det behärskar alla kablar; det diktar lika flitigt som Frankrike och Ryssland dikta om egna framgångar och tyska nederlag.

Men det skall komma en dag, då den blinde skall se och den döfve höra. Och denna dag är ej aflägsen. Tyskland skall lyfta sina händer, höljda af sår, ty det har lidit mycket: "Frid vare med eder!" Då skall mången klentrogen Thomas sjunka på knä och erkänna hvad han hittills ej erkänt.

Har man för öfrigt någonsin känt oss? Jag tror mig kunna svara nej. Eljes skulle det ju vara otänkbart, att man nu kan misskänna oss så. Jag talar inte om vår stats stormaktsställning, om vår styrelseform och vår statshushållning, om förträffligheten eller ickeförträffligheten hos våra institutioner, icke om resultatet af vårt årslånga, flitiga arbete; allt det där

KLÄDNINGAR

till Kr. 3.50 per styck är väl billigt? Sänd Eder nerfläckade och oanvändbara klädning för kemisk tvätt och prässning till Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg och Ni blir förvånad öfver det goda resultatet.

Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vända Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:

Finare Post-, Skrif-, Kopie- och Tryckpapper samt kartong.

Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

Stor litterär pristäfling

för Iduns romanbibliotek.

Sextusen (6,000) kronor

utdelas i pris, däraf som

första pris Tretusen (3,000) kronor.

å Idun nu efter några års mellanrum ånyo går att inbjuda de skönlitterära svenska författarne och författarinnorna till en täfling i prosakonst, hoppas tidningen att äfven denna gång mötas af en liflig tillslutning, allrahelst som de pekuniära fördelarna fortfarande äro sådana, att de böra kunna egga skaparlusten.

Amnesvalet är fritt, men motivet skall vara svenskt, och är det gripet ur nutidens lif med dess snabbt skiftande stämningar, dess sociala och politiska brytningar, så är det oss så mycket kärare. Men vi uppdraga, som sagdt, inga gränser, hvilka till äfventyrs kunde bli hämmande för skaparförmågan, utan det är hvarje författare obetaget att, med bibehållande af svenskheten i fråga om karakterer och miljö, skildra hvad han helst vill och måla som det roar honom att måla.

Vi inbjuda alltså härmed skönlitterära skriftställare och skriftställarinnor att deltaga i denna vår nu utlysta täflan enligt följande bestämmelser:

För den bästa originalroman på svenska

språket af en halt, som gör den tilltalande för en bildad och vidsträckt publik och till ett omfång af ungefär 20 sextonsidiga tryckark af Iduns Romanbiblioteks format, betala vi som första pris

Tretusen (3,000) Kronor.

Dessutom betala vi ytterligare ett andra och ett tredje pris å respektive *Två tusen (2,000)* och *Ett tusen (1,000) Kronor* för de båda originalromaner, som komma därefter i värde.

Härför förbehålla vi oss rätt att i första hand offentliggöra samtliga arbeten i Iduns Romanbibliotek. Icke prisbelönta arbeten betinga vi oss likaledes rätt att inlösa efter särskild öfverenskommelse med respektive författare.

Samtliga täflande arbeten skola anonymt vara insända till Iduns Redaktion, Stockholm, innan maj månads utgång år 1915 samt åtföljas af en förseglad namnsedel, hvars konvolut förses med ett motto, hvilket äfven bör återfinnas å manuskriptet.

Stockholm i maj 1914

för Redaktionen af Idun
Johan Nordling.

Klicken och Ligan.

Stockholmsskildringar från 1800-talets sista kvartsekel af HEDVIG SVEDENBORG.

XIV.

Tider som varit och tider som komma.

MÅ BARN — SMÅ BEKYMMER, stora barn — stora bekymmer eller snarare ju längre man kommer i lifvet ju tyngre blir ansvaret, sade Maria von Buhre.

Men Douglas var så intresserad af någonting han fick se på körgården, att han inte hörde på henne.

— Ser du, Maria, nu ha de rifvit ner planket helt och hållet kring körbyggnaden och snart kommer väl turen till lilla "gula ladan" att jämnas med jorden.

Vid professor von Buhres ord såg Maria upp med en frånvarande blick, som om hon hade varit långt, långt borta från sin omgivning, och följde sin man utan att säga någonting fram öfver gravårdspillror, byggnadsbråte och kasserad tegelsten.

Bakom det förfallna S:t Orjens kapell, där i forna tider böner bads för sjuka och själa-

mässor för de döda, höjde sig Johannes körka högrest och imponerande.

— Jag tycker det hade varit bättre om de hållit sig till den tyngre gotiska stilen, fortsatte Douglas, till någonting mer à la Varnhems klosterkyrka. Jag undrar just hvad Francesco d'Assisis den helige skulle sagt om detta världsliga tegel och denna oroligt ornerade tornspira, som man här iklädt hans tanks byggnad.

— Ja, och jag undrar hvad Göran den helige skulle sagt om han fått se sitt lilla kapell i detta skick, inföll Maria.

— Nåja, förgängelse är nu det jordiska lifvets naturliga lag, så det är någonting vi inte gärna kan sträfvä emot. Men att kläda en ädel tanke i ädla ord är icke ett ouppnåeligt ideal och jag tycker att i det fallet har Johannes körka blifvit en missräkning. Den passar inte in i denna allvarliga omgivning. Någonstans bland Östermalms uppväxande grannlåtshus hade den passat mycket bättre. Som någon slags avslutning till exempel på Esplanaden eller Karlavägen, som det nu heter.

— Vet du, sade Maria och gick sakta upp för bron, som ledde in till kapellet, jag undrar om inte Johannes körka med sin yligt

brokiga läggning i alla fall passar in i tider som stunda. Tidsströmningar, som vi komma att stå främmande för, men som för våra barn bli både naturliga och lockande. Det är redan så mycket som slöter oss — men som tilltalar dem.

När Maria kom in i det lilla kapellet, som under byggåren användts till byggnadskontor, stannade hon vid dörren och knäppte omedvetet samman händerna. Under det låga mörknade taket skulle ännu en gång en hjärtebön stiga upp till den Högste som rökelse ur ett rökelsekar. En bön för Pepparkakan, som likt en skugga, mer och mer gled in i den värld dit hon egentligen hörde och dit hon alltid längtat. Hon kunde inte ha långt kvar, mänskligt att döma. Och det var på hemväg från henne som de kommit att passera körgården.

— Nej, men har man sett, utbrast professor von Buhre, som gått omkring och rotat i bråten framme i kapellet och vinkade åt Maria att hon skulle komma dit — Men sakta — han lade fingret på mun. Längst bort i ett hörn mellan ett par gamla högryggade körkänkar satt en klunga större och mindre flickor och lekte med spillrorna af några förgyllda änglar. De hade lindat in dem i näsdukar och brokiga hårband och voro så upptagna med att vagga dem, pyssla om dem och trycka dem till sina små moderslängande bröst, att de inte märkte att de hade fått åskådare.

Det var Lillan von Buhre, småflickorna Wallen och ett par omissskännliga rödhåriga Janssonstöser.

När Maria såg dem så allvarligt fördjupade i den alltid lika ljusande leken — mamma och barn — steg rodnaden upp under hennes bleka hy, som alltid då hon blef ifrig och hon tog sin mans hand och drog honom sakta med sig ut.

— Där ser du att världen är sig lik, sade Douglas som en fortsättning på hvad de förut talat om, och att lifvet är ett ständigt upprepande. Så länge moderskänslan finns hos småflickan, så länge behöfver du hvarken frukta — hvad var det hon hette den där fröken vi talte om —

— Ellen Key.

Ja, Ellen Keys nymodiga äktenskapsfunderingar eller Strindbergs realismer. Sådana där motströmmar måste komma ibland. Äfven om de förefalla grumliga, så friska de ändå upp ett stillastående, unket vatten. Det är minsann inte någon angenäm mission att vara den som rifver upp dyn — men nödvändigt är det.

— Jag kan aldrig fatta att t. ex. Strindbergs Gifvas kan vara till någon den minsta nytta eller glädje — men däremot att den kan vålla oerhörd skada — ta lifstron från de unga. Och hvad nu fröken Key beträffar, så är väl hennes kärleks apoteos ändå bra vansklig. — Förresten hvad kan hon, som inte är gift, veta om det. Det är ju bara rena rama fantasier alltsammans.

— Hm — ja, kanske och kanske inte, log Douglas lite retsamt. Och Maria blef förargad och sade att vissa saker var det då alldeles omöjligt att få en man att ta på allvar.

— Se nu bara på Gina, fortsatte Maria och flöt åter in på sin för en stund sedan afbrutna tankefåra — hade hon, lite tidigare, kommit till insikt om "själhåfdelsens" lag, så hade ingen makt på jorden kunnat hålla henne i styr. Gaflet är det ju som det är — men det kunde varit ändå galnare.

— Men käraste, jag kan inte inse att det

Salicedrin-salva

Framställd af svensk leg. läkare på basen af Zn; S; Salicylat; Pyrol. Oxycedri; etc. Osvikligt medel mot själfsprickor, äldre sår, lätta brännskador, torra kroniska ekzem. Säljes endast å apotek. Studera noggrant medfölj. bruksanv. Pröfvad å svenska sjukhus. Tillverkas af **Tekn. Fabriken Påquerette, Sthlm.** Prospekt på begäran.

K. ANDERSON

KAFFESERVISER

silfver, nysilfver, utsökta modeller.
Praktikatalog, ringmått gratis.
KUNGL. HOFJUVELERARE
JAKOBSTORG 1. REGERINGSG. 19-21.

är något galet i att hon gift sig med Ridder. Det är en duktig karl och han kommer att gå långt, skall du få se.

— Att gifta sig två gånger utan kärlek är väl ändå nästan vansinnigt.

— Nå, i det fallet tycks då du och fröken Key vara af alldeles samma uppfattning. Det är ju just det hon ogillar — äktenskap utan kärlek. Nej, hade Gina verkligen gått därefter att hon rest med Felix, eller ställt till ett nytt Vetsradrama, då kunde det ha varit något att göra sig grå hår för. Och hade Pepparkakan inte äntligen talat om hvad hon visste så hade vi väl aldrig fått någon lösning på de sista årens gåtfulla trassel och elände.

Hvad Pepparkakan med den gnälliga rösten berättat dem där inne i den lilla vackra kammaren med de bibliska kopparsticken på väggarna och blommande växterna i fönstret hade verkligen spridit en smula ljus i de dunkla familjeförhållandena. Gifvit dem förklaring på hvarför Blenda så plötsligt bröt med Felix och försvann från Stockholm, hvarför Felix åter lät snärja sig i Ginas trollnät — och hvarför Gina, då de minst af allt kunde ana det, gick och gifte sig med Ridder.

Det var som om Pepparkakan tagit dem med sig på ett högt berg och låtit dem genom någon slags klarsynglas se den sammanlödda kedjan af orsak och verkan, som går länk i länk från jordelivet in i — det oändliga.

Hon hade visat dem, från sin andes höga berg, att det finns som är mäktigare än stackars jordebarns vilja. Att Lucifers makt är stor men att Jehova dock är och förblir den starkaste. Och hvad som i yttre måtto synes oss leda till elände och fördärf, kanske på inre och dolda vägar leder till härlighet och upprättelse.

Och så här ungefär talade hon med sin tunna stämma om kärlekens och lidelsens irrgångar i den von Buhreska familjen.

— En dag, för några år sedan hände det sig att friherrinnan Gyllen, alltid rastlös och orolig, af en ren slump fann i en af unga barons gömmor, en bunt illa stafvade barnsliga kärleksbrev och en anteckningsbok. Att hon inte läste breven är väl att anta, men bokens hvardagliga siffror föllo in under hennes blick och de sade henne, obevekliga och stela, att det var Felix som i alla dessa år kostat på att Blenda skulle få växa upp i en jordmån, som skulle komma henne att andligen och kroppsligen utvecklas till full kraft och fägring.

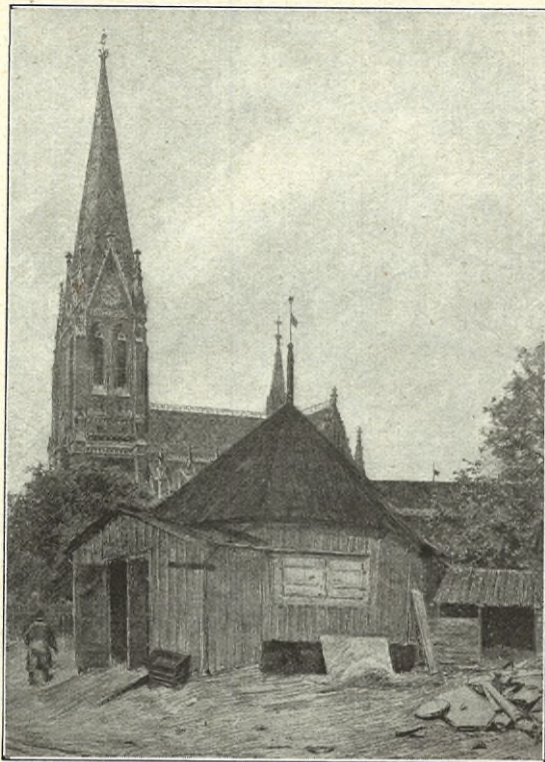
Om detta hade ju, som de alla visste, Gina inte haft en aning.

Pepparkakan kunde godt tänka sig hur blodet, det varma hetsiga blodet, hade rusat genom Ginas ådror, hur hon först sett rödt — sedan svart.

Skulle hennes styfson, han som bar samma namn som hon, skänka det namnet till Blenda — Blenda Jansson, skulle Klicker och Ligan — höjden och afgrunden förenas. Nej, aldrig.

Och skulle hennes ungdoms page, hennes mognade års trogna kavaljer, hennes hjärtas hemliga och olofliga älskade få utan hinder ge sig hän till Blenda — till henne, som på något outrannsakligt sätt var hennes egen afbild. Nej, aldrig!

Utän att besinna sig, hade hon med sin stora kraftiga stil raspat ihop några rader och lagt in dem tillika med anteckningsboken och breven i ett kuvert, som hon genom Jubben lät öfverlämna till Blenda en söndag, då Blenda var på besök i Pärlstickargränden.

“Tider, som varit, och tider, som komma”. Johannes gamla och nya kyrka.

Då Blenda läst brevet, trodde Pepparkakan ett ögonblick att flickan skulle dö. Hon hade blifvit alldeles blå om läpparna, flämtat efter luft och krampaktigt tryckt händerna mot hjärtat.

— Söld, sedan årtal. Anej, hvad Felix än betalt, så skulle han inte få så mycket som så af henne.

Sedan hade hon förbjudit Pepparkakan att tala med någon om detta, allra minst med någon af Felix' familj. Alla hade de bedragit henne och nu ville hon bli fri och sköta sig själf. Detta rörde endast henne och ingen annan. Och kvällen därpå hade hon rest söder ut till en af fröken Romantis vänner i Skåne, som ville ha en guvernant för sina barn. Se där den enkla förklaringen på Blendas försvinnande. Till Pepparkakan skref hon då och då, men Gyllens och von Buhres nämnde hon aldrig. Utom nu sist, då hon fått veta att Pepparkakans lifslåga höll på att sakta brinna ner, så hade hon bifallit hennes bön att få tala med von Buhres.

— Om Pepparkakan visste hvad Gina skrifvit till Blenda den där gången?

— Jo, på ett ungefär. Och Pepparkakan såg drömmande med sina små gulbruna ögon på den gamla bruna schalen med den brokiga karamellstjärnan, som låg utbredd öfver hennes, alldeles som om minnet suttit i den: — Blenda Jansson, hade hon skrifvit, att kvinnor af din klass låta sälja sig — det vet jag — men att du hörde till den sorten, det trodde jag inte. Under mitt tak kommer du aldrig och vet att det är min afbild i dig som Felix älskar. Ingen ting annat. Hans själ är min och har alltid varit det.

Men i det som i så mycket annat gick friherrinnan Gyllen vill i sitt eget världsliga sinnesmörker. Om inte Felix och Blenda komma att höra hvarandra till i denna världen, så äro de dock ämnade att i en annan värld bli en ängel och ändå alltid två väsenden, evigt man och evigt kvinna i oändlig salighet.

— För jag såg dem en gång i en dröm, för länge, länge sedan, fortsatte Pepparkakan hviskande. Det var i en olivlund nära hafvet och mellan grönskan på en slingrande stig kom en oändligt skön

ängel mot mig. Men när den kom närmare såg jag att det inte var en utan två — och ändock en. Och slutligen såg jag, när de ett ögonblick vände sig från hvarann, att det var Felix och Blenda i ynglinga- och jungfruåren. När de vände sig mot hvarandra, strömmade det ett så starkt inre ljus ut ifrån dem, att mina jordeögon blefvo som förbländade. Men just så som de sågo ut det ögonblick deras ansikten liksom voro i skuggan, sådana ha de blifvit som vuxna. Fastän som en svag kopia efter något af vår Herres mästerverk.

Pepparkakan tystnade och såg på von Buhres med en strålande blick. Det var tydligt att hon drömde drömmen om igen. Men så småningom slocknade glansen i hennes ögon, liksom när solens sista stråle sjunker bakom bergets kam och hon fäste dem åter liksom spörjande på sin bruna indiska själ.

— Att friherrinnan Gyllen, fortsatte hon med sin lilla torra gumröst, sedan Blenda förförsvann, med en sirens alla konster lyckades åter snärja Felix och för honom ställa allt i irrande dager det vet vi ju, och äfven hur nära det var att en ohjälplig olycka skett. Men som jag visste att denna saken var mig gifven och att jag endast hade att följa kompassen i mitt inre, så lät jag, trots Blenda, en dag kalla till mig Maria Jansson. Oj, oj, oj hvad den stackarn blifvit gammal och härjad sedan gubben hennes föll ifrån. Sedan den där lunginflammation han fick, då han satt och vaktade Ligan inne på Soplunnan under Kristina Nilsson-natten, var Bockfoten aldrig sig lik. Jag fick tala så mycket och så länge jag ville med honom och mina piller svalde han som ett lam, och jag vet att både ord och piller gaf lindring åt hans lika illa medfarna själ som kropp. Men när äntligen befrielsen kom för honom, då föll Marias yttre skal ihop till ett intet — ett fullständigt intet. Och därför blef det så att det var jag som fick lof att hjälpa Maria Jansson att ”stufva och stöka” med allt både till begrafningen och sedan med. Och då en dag fann jag emellan en byrålåda och byråns brädfoder ett mer än trettio år gammalt brev, som ännu aldrig blifvit läst.

När Maria Jansson för länge sedan i världen fått det, hade hon genast sett att det hade ett danskt frimärke. Och som en aning sade henne att det innehöll någonting obehagligt, hvilket hon förresten ansåg att alla brev gjorde, så slängde hon bara ner det i byrålådan, när hon hört Janssons tunga steg knarra i trappan och sedan hade hon aldrig varit i stånd att finna rätt på det igen.

Det brevet bad jag henne ta med sig så att både friherrinnan Gyllen själf och unga baron skulle få se svart på hvitt att äfven hon var en Jansson på modernet. Fastän hon först kom som adoptivdotter till gamla professorskan Wilding i Lund och sedan vid hennes död helt plötsligt skickades till generaldirektör von Buhres.

Dessutom tog jag reda på den där lappen, som friherrinnan skref till Blenda och så gick vi till Gyllens, ty jag förstod att nu gick det inte att dröja längre.

Ett uttryck af ångest kom öfver Pepparkakans drag, då minnet af det som sedan följde grep henne. Både Gina och Maria Jansson, hvilken åter för ett ögonblick tycktes vakna till lif, hade varit som rasande furier och för Felix var det som om afgrunden öppnat sig under hans fötter och han fått blicka in i all den utsägliga fasa, som endast de — som vilja ondt för det ondas skull — kan framkalla.

Pröfva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

KONSTFLITEN, Göteborg.

Mattor, Gardiner, Bonader, Möbelyger, Dräkttyger.

Konstnärliga mönster och färgsättningar. Profver sändas.

Nej, Pepparkakan kunde rakt inte bli kvar vid detta minne utan gled hastigt öfver till att tala om hur Felix några dagar senare kommit till henne en söndagseftermiddag, alldeles som förr i världen då han var barn, och hur hon till sist lyckades gjuta kylande balsam i hans svidande upprifna sår. Ett långt bref hade han skrivit till Blenda, men närma sig henne då det hvarken ville eller kunde han, äfven om hon hade gått in på det. Han var henne inte värd och föröfrigt var hans känslolif så tilltrassladt, att han omöjligt kunde reda ut det. Och det var därför han tog emot sin firmas förslag att resa ut till Chicago för att bli chef för deras arkitekt-afdelning där ute.

Och därför var det äfven som Gina, af någon slags trots, slutligen gick in på att gifta sig med major Ridder. Ett äktenskap, som säkert komme att lända henne till mycken tukt och nyttig lärdom. Ty nu hade hon fått en man som var starkare än hon. Och var bara viss om att första gång hon får böja sin istadiga vilja under hans tyglade kraft, så kommer hon att äntligen få smaka hvad lycka är och lugn, menade Pepparkakan och slöt ögonen, trött efter det myckna talandet.

Männe det kunde vara så som Pepparkakan siade, undrade Maria, då hon vid Douglas arm sakta gick af och an på de höstlöfvade körgårdsgångarna, medan fraset i popplarna och lönnarnas kronor ackompanjerade hennes tankar och ord.

— Ja Maria, jag tror att Pepparkakan kommer att få rätt i detta som i så mycket annat. Underligt är att tänka att det är en stor filosof, som dödts under hennes bruna schal och hennes enkla lifsgärning i det fallfärdiga rucklet där borta i Pärilstickargränden. För mig känns det som om med henne en tid som var kommer att slockna. Att vi från detta något af stillhet och frid komma att dras in i de kommande tidernas yrslande hvirflar, sade Douglas omedvetet, användande sig af Pepparkakans uttryckssätt.

— Då Douglas, sade Maria sakta, då är det väl att vi ha hvarann — du och jag — annars komme vi allt att känna oss bra ensamma, trots barnen — eller kanske just tack vare dem. Och nu, Marias stämning slog om liksom i en annan ton, går jag hem och skriver till Blenda och ber henne komma hit så fort som möjligt, ty Pepparkakan behöfver ha henne hos sig under sina sista stunder.

Ett hundra (100) kronor

i pris för

En musikkomposition.

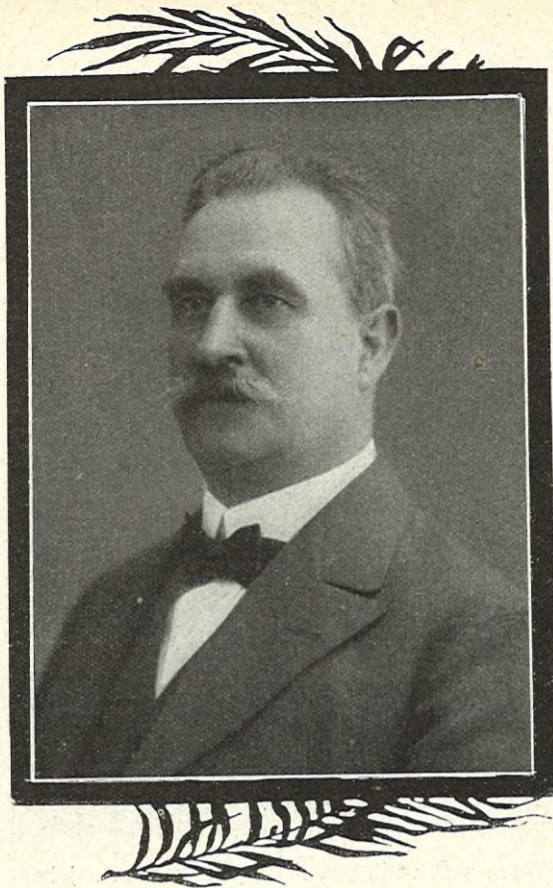
Som det moderna nöjeslifvets a och o heter dans, bör täflingskompositionen utgöra musik till någon fin och treflig sällskapsdans.

Täflingsmanuskripten, som skola vara försedda med påskriften: **Iduns december-täfling** samt åtföljda af försegladt motto, innehållande författarens namnsedel och adress, måste vara inlämnade till redaktionen af Idun **senast den 1 nästkommande november.**

Vi förbehålla oss rätt till prisets delning för den händelse ingen af de insända kompositionerna skulle befinnas vara förtjänt af priset odeladt.

Stockholm den 1 oktober 1914.

IDUNS REDAKTION.

Werner Landgren.

VANTADT KOM FÖR NÅGRA dagar sedan budskapet att direktören för Nordisk Familjeboks Aktiebolag, Werner Landgren, aflidit efter blott några dagars sjukdom.

Född i Sköfde 1855 kom Landgren som nittonåring till huvudstaden, där han först tog anställning, som typograf vid Stockholms Dagblad, men öfvergick sedan till Svenska Familje-Journalens aktiebolag, hvarest han beklädde kassörs- och kamrerarbefattningarna. Detta bolag utgaf då första upplagan af Nordisk Familjebok. Landgren blef småningom delägare i förlagsfirman C. & E. Gernandts förlagsaktiebolag, var samtidigt kamrer hos Koersners boktryckeriaktiebolag, och när detta företag uppgick i Iduns k. hofboktryckeriaktiebolag, hvars ledare var denna tidnings grundläggare, blef Landgren nämnda officins tekniska chef, hvilken befattning han innehade till 1903. Under nämnda tid gaf han sig ingen ro, förrän han fick realisera sin länge närda plan att utgifva en ny, den moderna tidens kraf motsvarande upplaga af Nordisk Familjebok. Det var ett stort och vågsamt företag, så mycket mera som den föregående upplagan vållat sin förläggare en förlust på nära en half miljon kronor. L. lyckades emellertid bilda ett aktiebolag för företagets igångsättande, och tack vare klok ledning vann den nya encyklopedien en spridning af 25,000 exemplar, mot den föregående upplagans 7,000, hvadan Nordisk Familjeboks Förlags Aktiebolag, hvari L. blef verkställande direktör och snart, jämte E. Gernandt innehafvare af aktiemajoriteten, växte ut till en lukrativ affär.

Tack vare arbetets ekonomiska säkerställande kan nu Nordisk Familjebok blifva, hvad dess utgifvare ifrån början afsett, nämligen en kulturskatt af omgripande värde, och det är Werner Landgrens merit som den ideelt anlagda affärsman han var, att han genomdref detta sitt lifsverk.

I Tidningsaktiebolaget Idun har han ända tills nu suttit som revisor, och detta, tillika med hans förutvarande ställning som teknisk chef vid Iduns hofboktryckeri, gör att tidningens styrelse känner en djup saknad efter den bortgångne. Men icke blott därför gör

sig skilsmässans vemod så starkt gällande inom tidningen, utan främst af det skäl, att L. som människa var en god och värfast personlighet, som det känts tungt att förlora.

Den aflidne, hvilken kort före sin död utnämndes till riddare af Vasaorden, sörjes närmast af maka och döttrar, hvarjämte en stor vänkrets fylkas saknande kring den så hastigt öppnade grafven.

I dessa ofredens och orons dagar

då sinnen och hjärtan så väl kunna behöfva någon hvila från alla de sorgliga och uppslitande budskap och syner, som hvar ny dags historia för med sig, är det vårt hopp att

Iduns Julnummer

för året skall komma som en sådan ljusglimt med stämning af trygghet, hvila och helg till tusentals hem.

Svensk bygdejul

lyder i år mottot för dess program, och inom denna ram ha vi lyckats samla ett antal af våra yppersta författare och konstnärer att ge en serie bilder af svenskt lif och svensk helgstämning från skilda provinser allt från Sundets strand till vår nordligaste riksgrens. Så berättar K. G. Ossian-Nilsson en julhistoria från Skåne "En gammal herrgård", William Andersson företräder Blekinge med "Erik Sandströms omvändelse", Carl Svenson-Graner och John Hellman bära hälsningar från Småland och Gotland. "Båten och kvinnan" heter bidraget från Bohuslän af Einar Smith och från Västergötland ger Karl Nilsson en landlig julbild. Hjalmar Lundgren representerar Östergötland med "Andarne på Ekö", Mari Mihi Södermanland med "Max' frieri". Hvem skulle ge oss stämningen från Värmland om icke Selma Lagerlöf eller från Uppland och roslagsskären om icke Albert Engström! "En julhistoria från Dalarna" af Karl-Erik Forsslund och en dito från Medelpad af Maria Rieck-Müller bilda öfvergången till öfre Norrland, där Ludvig Nordström lefvandegör Ångermanland, där Lapparnas jul förr och nu med vild fantastik tecknas af Ossian Elgström, och där slutligen Elf Norrbo med förfaren hand genom Norrbotten för oss fram till själfva gränstrakterna, "Där gränsvakten spejar". Skalden E. N. Söderberg besjunger högstämmt "sin barndomsjul", och bland konstnärer, som bidraga, kunna ytterligare nämnas Aina Stenberg-Masolle med ett förjusande omslag i färgtryck, Victor Andrén, David Ljungdahl, Gunnar Widholm, Edvard Berggren, Brita Ellström, Lydia Skottsberg m. fl. Af allt framgår att Iduns julnummer för i år blir

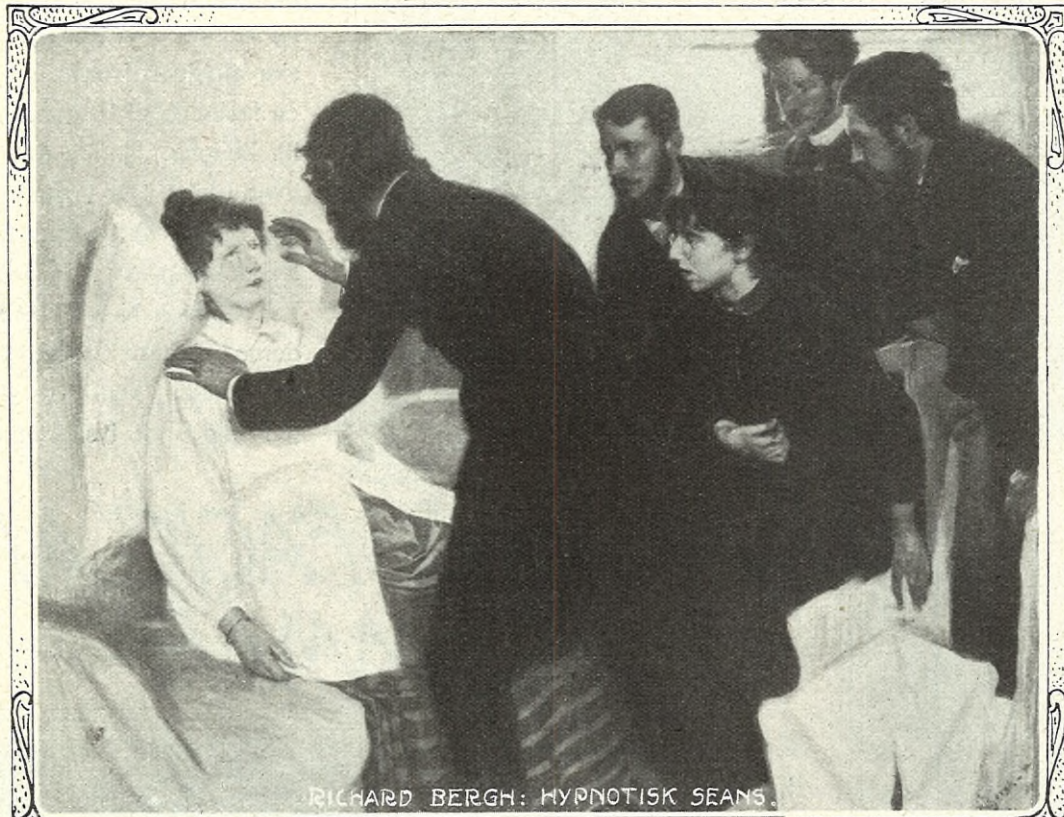
ett enastående fosterländskt dokument

som icke kan få saknas i något svenskt hem, och hvarom alla i tid, på grund af upplagans begränsning, böra försäkra sig hos våra återförsäljare.

KONSTSÄSONG I KRIGSTID

KONST OCH LITTERATUR bli styfmoderligt behandlade i dessa världskrigets hemiska tider. Alla ha gripits af en sparsamhetslust, som kan vara nog så erkännansvärd inför de hotande eventualiteterna af nöd och brist, medan den å andra sidan framkallar en stockning i konsumtionen, hvars följder äro icke mindre fördärfbringande än ett besinningslöst slöseri. Naturligtvis undanskjutas i främsta rummet de intellektuella behofven. Målningar, skulptur, böcker till exempel — hvem har råd att nu kosta på sig sådant. Men man besinnar ej att ett dylikt resonemang försätter de stackars konstnärerna och författarna i den prekära situationen att få svälta, något som åtskilliga bland dem kanske fått pröva förr men hvaraf ett upprepande ej vore önskvärdt.

Innevarande höst har varit ovanligt stilla i fråga om konstutställningar, man känner liksom i luften att konstverken skola få hänga på cimaisen obeaktade, medan allas intressen samla sig kring kriget och landets ekonomiska ställning. Men midt i denna stillte på det konstnärliga området kommer som ett välgörande afbrott den af Richard Bergh i Konstnärshuset anordnade utställningen af svensk genombrottskonst från 80- och 90-talen, hvilken samling är afsedd att, så fort utrymmet i Nationalmuseum efter ombyggnaden medgifver dess mottagande och inordnande i museisamlingarna enligt den nyantagna planen, densamma skall af konstvännerna efter föregående

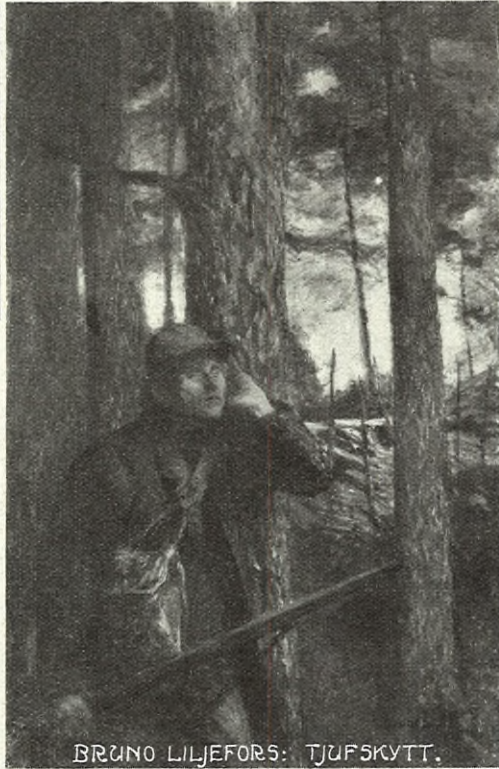

RICHARD BERGH: HYPNOTISK SEANS.

Skånberg m. fl. — Hur frisk verkar icke alljämt deras produktion, oaktadt den nu håller på att övergå till "historia". Den hade ett stort mål, med sitt genombrott, den ville spegla svenskheten i sina färger, ville ge Sverige åt svenskarne, och den nådde sitt syfte.

I Konstföreningens lokal ha tre unga artister, Arne Hallén, Ernst Hällgren och Oscar Sivertzen anordnat en utställning af skulptur, målning och etsning. Hallén uppträder både som etsare och skulptör och visar en aktningvärd talang på båda dessa områden. Det är nerv och karaktär i hans etsningar och hans skulpturer vittna om en redan vunnen formsäkerhet, hvartill kommer ett poetiskt element, som i den känsliga bilden af Germaine. Porträttet af fadern, musikern Andréas Hallén, äger förtjänster som karaktärsskildring.

Framför Ernst Hällgrens etsningar stannar man med glädje. De äro så mustfyllda och äga fillika en stämningsstyrka, som värmer betraktaren. "Den gamla gatan" kan anföras som exempel på en förträfflig etsning, liksom "Kvarnen", hvars motiv utarbetning röjer den påtagligaste skaparglädje. En kolteckning, "Gammalt värdshus i Edinburgh", är också en liden pärla. Oscar Sivertzen företrädes af en samling landskap af växlande måleriskt värde. Hans "Vinterdag" är bra målad, men belysningen förefaller att verka mera mänsken än sol, och hans "Hösfärger" och "Marssol" känne-

BRUNO LILJEFORS: TJUFSKYTT.

RAGNHILD NORDENSTEN: VID ÄN.

ERNST HÄLLGREN: DEN GAMLA GATAN.

CARL SKÅNBERG: STOCKHOLMSMOTIV.

samråd med Nationalmuseii chef överlämnas som gåfva åt museet.

De hopbringade konstverken äro ytterst representativa för det skede i vår konsthistoria de företräda. De visa tillbaka till en tid, då svensk konst med jubel och energi sprängde gamla målarteorier och eröfrade ny mark för sin utveckling. Och denna nya mark hette sanning, natur, och var ett stycke af den jordmån, ur hvilken den svenska litteraturen samtidigt växte till ny blomstring. Bärarne af våra bästa namn inom sekelslutets svenska konst återfinnas där såsom Richard Bergh, Bruno Liljefors, Ernst Josephsson, Zorn, Eugène Jansson, Nils Kreuger Karl Nordström, Carl

tecknas af en och samgula ton.

Sist ha vi att nämna två unga utställare på Valand i Göteborg, Filip Jörgenson och Ragnhild Nordensten. Göteborgspressen ägnar de båda artisterna rätt mycket erkännande. Jörgenson är landskapsmålare och tyckes särskildt framstå som dyrkare af det täcka och söta i naturen, men dukar med hurtigare och manligare förredrag finnas äfven, och Ragnhild Nordensten representeras af etsningar och säges visa en säker och originell uppfattning, hvarvid som exempel anføres hennes här afbildade "Vid än".

Hennes största komposition lär vara en etsad triptyk, "Tiden".

1

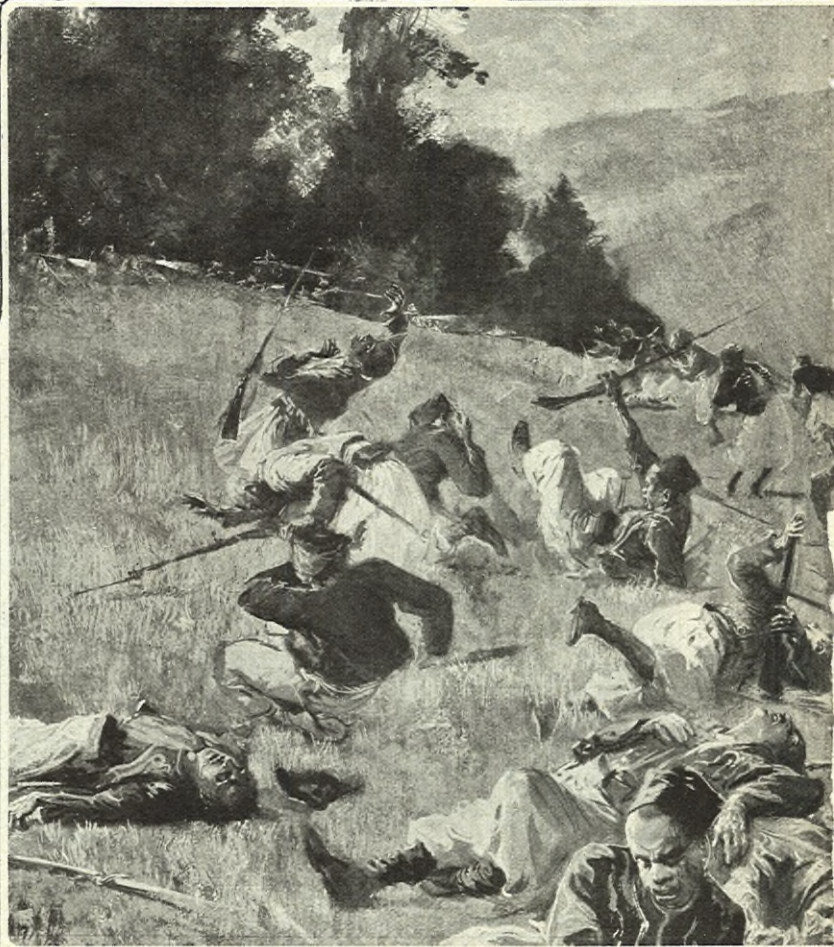
platsen i Galizien. Bosnierna storma i tvekamp de ryska skyttegrafvarna. Efter en teckning af R. Assmann i Ill. Zeitung. 4. Tre man på hvarje häst. Hur kosackerna rycka fram till fronten. Efter en teckning af F. de Hænen i Ill. London News. 5. Striderna kring Chateau de Mondement, som fyra gånger intogs af tyskarne och

4

DÄR KRIGSFACKLAN FLAMMAR

1. Ett tyskt fältartilleri rycker upp i eldställning. Efter en teckning af Chr. Speyer i Ill. Zeitung. 2. "En hjältes död". Efter en teckning af Woodville i Ill. London News. 3. Från krigsskåde-

6

3

återlogs af fransmännen. Efter en teckning i Ill. London News. 6. De tre engelska pansarbåtarnes förintande af tyska undervattensbåten U 9. Efter en skiss af W. Stöwer i Ill. Zeitung. 7. Stormangrepp af zuaver på tyska högra flygeln i närheten af Soissons. Efter en teckning af H. L. Braune i Ill. Zeitung. 8. Ett slagfält

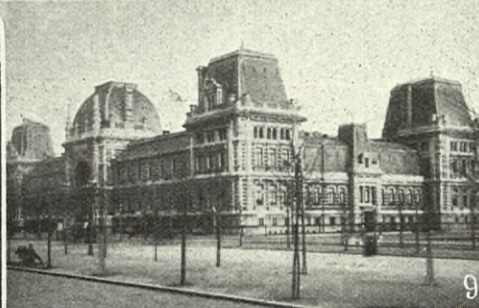
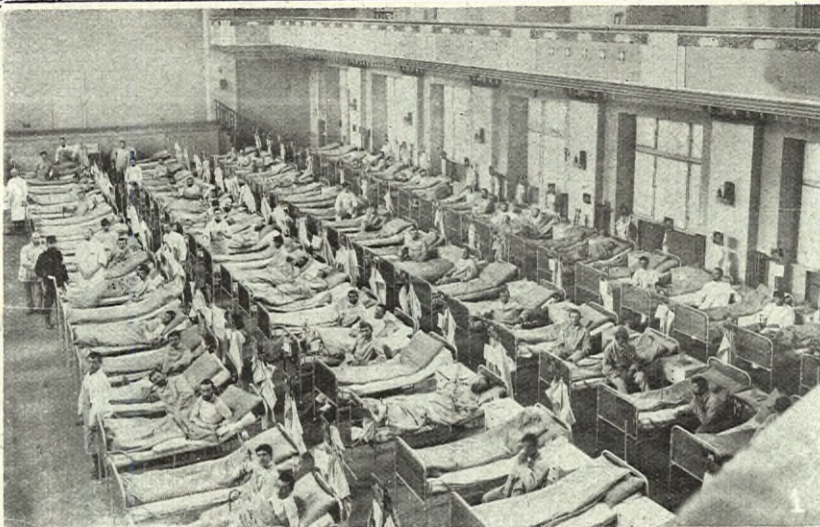

BILDER FRÅN FRONTEN AF OLIKA KRIGSTECKNARE.

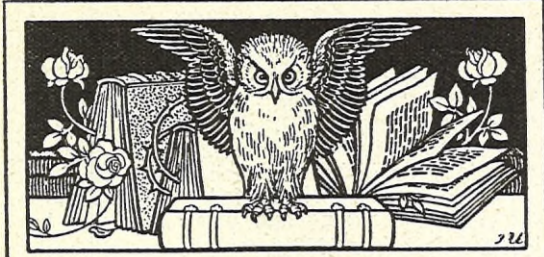

vid Marne efter drabbningen. Efter en fotografi från Central Press. 9. Tyskarne bränna sina fallna på bål vid Esternay. Efter en skiss i Ill. London News.

1. Ett krigslasarett, inrättadt i det stora nöjes-etablissemang "Neue Welt" i Berlin. 2. Lasarettets tyske öfverläkare, åtföljd af en fången fransk läkare, besöker de på lasarettet inlagda franska sårade. Paul Lamm foto. 3. Gatuseen från Paris. En fransk soldat fotograferar sig för sin flickas räkning före afmarschen till fronten. 4. Serbiska krigsfångar tåga genom Budapests gator. 5 och 7. Ungerska trupper draga ut till strid och de sårade vända åter. Berliner Ill. Ges. foto. 6. Den tyske kaptenlöjtnanten Otto Weddingen, chef på den ärorika undervattensbåten U 9, med sin fästmö på förlofningsfesten, som firades i Hamburg omedelbart efter krigsutbrottet. 8-11. Från det af tyskarne bombarderade och nu intagna Antwerpen: Hotel de Ville. Justitiepalatset, som förstördes vid bombardementet, Torget med Karl V:s hus. Place verte med katedralen. Bernard foto.

LITTERATUR

C. Grimberg. Svenska folkets underbara öden. Första bandet. Intill 1521. P. A. Norstedt & Söners förlag.

Svenska folkets underbara öden är koncipierad af en genial tanke och ett öfverväldigande ståtligt ämne. Den erbjuder, denna bok, samma fantasiens lockelse som den historiska romanen i dess främsta alster, med dess förmåga att fångsla särskildt ungdomens levande intresse för bragd och dåd, ridderlighet och rättfärdighet, och att ge kunskap om gångna tidens än skimrande, än dunkla bilder och skepnader. Man får intryck af att författaren, d. v. s. diktlaren och pedagog, gått och tänkt på att skriva en historisk roman med alla ofvannämnda egenskaper, men så reste sig den omullige vetenskapsmannen inom honom mot en romantiserad Dichtung-und-Wahrheit-skildring, och i och med detsamma förstod han, att verkligheten, vårt eget Sveriges stolta historia — som han förut berättat innanför skol- och läroböckernas begränsande marginal — kunde bli en undrens och äfventyrens bok, lika spännande och fantasinärande, lika inspirerande till dädlysten vilja och ödmjuk tacksamhet för de ringaste bland landets söner och döttrar som för de mäktigaste. Det gällde blott att kunna förtälja på det rätta sättet! Och det är den uppgiften doktor Grimberg i så eminent grad lyckats lösa, och — liksom alltid när det bästa är uppnådt — ter sig lösningen så förvånande enkel. Ja visst var det så den skulle skrivas, Sveriges historia för allt folket, för hög och låg.

Man skulle ju kunna rada upp en mängd smickrande omdömen om doktor Grimbergs bok. Jag vill nöja mig med att fästa uppmärksamhet vid ett par saker, som jag finner särskildt framträdande. Först och främst den fasta grundvalen eller om man så vill kalla det ryggraden i det hela, nämligen den osvikligt säkra tillämpningen af den typologisk-kronologiska metoden, så som en annan vetenskapsman, Oscar Montelius, benämner den metod hvarigenom han själf gjort arkeologien, historiens moder, till en fullt modern vetenskap. Tillämpningen hos doktor Grimberg består dels i att finna och framställa just de personer och händelser som förklara, belysa tiden, ge den dess väsentliga drag, dels i det rikliga direkta anförandet ur källskrifter med tidsstypt uppfattning och uttrycksätt. Dessutom ger författaren i hvarje häfte uppgift på referenslitteratur.

Vidare har jag fäst mig vid frånvaron af all fadd popularisering, hvilken så ofta vållar en slät, jordkrypande jämstrukenhet eller sentimentala chevrottningar i rösten. Därför att doktor Grimberg så väl förstått afhålla sig från allt "chronsougheri" har han lyckats skapa en verklig folkbok.

Svenska folkets underbara öden innehåller den slags folkbildning, om hvilken man känner sig manad till en rättmätig önskan, att den måtte komma äfven de högsta samhällslagen till godo. Doktor Grimberg blir aldrig sensationell på bekostnad af den historiska sanningen, men han förstår som få krönikörer att göra denna sanning sensationell i ordets bästa bemärkelse, d. v. s. genom sin egen inneboende kraft.

Denna historia berättas i 25-öres-häftet och är således — utom för sin gedigenhets och rolighets skull — äfven på grund af sin prisbillighet en hemmets bok. Första bandet, 626 sidor, föreligger nu färdigt. GURLI LINDER.

TOLF SEMINARISTER PÅ FOTVANDRING.

Prisbelönad skildring af SIGNE WIKANDER.

I VORO EN KLASS SEMINARISTER, som hade kommit öfverens att efter slutadt seminariearbete och lyckligt aflagd examen ge oss ut på fotvandring — en riktig fotvandring bland riktiga fjäll. Vi ville ordenligt få skaka af oss skoldammet, vi ville få sträcka ut efter allt detta stillasittande, och vi längtade att se de stora, ändlösa vidderna, efter att så länge ha suttit så godt som inspärrade inom fyra väggar. I tre år hade vi arbetat för att skaffa medel till våra planers förverkligande och hade så till sist samlat en rätt försvarlig reskassa. Jag behöfver väl inte säga, att detta arbete var oss kärt, och att tanken på den kommande fjällturen skänkte oss en mycket välbehöflig uppmuntran och glädje, särskildt under det sista årets intensiva arbete. Och när äntligen den 11 juni 1914 kom, och vi kl. 7 på kvällen samlades vid Falu Södra för att börja vår färd, kunde vi knappast fatta, att vår drömda fjälltur höll på att bli verklighet. Visserligen var glädjen blandad med vemod: vi skulle ju skiljas från de kamrater, som af en eller annan orsak ej kunde följa med på fotvandringen. Men vi hade kommit öfverens om att träffas om tre år — och tre år gå forl.

Den första punkten på vårt reseprogram upptogs af järnvägsresa till Östersund. Om den resan är ej mycket att säga. Det var natt, men ljust och vackert. De flesta af oss hade emellertid just då ej så mycket sinne för det vackra, som vi foro förbi, vi lågo eller sutto i de mest vidunderliga ställningar för att om möjligt få en blund i ögonen.

Tillåt mig presentera resällskapet, inalles tolf stycken! — Där var först vår klassmamma, Lisa, så var där Märta och Rut, "gymnasterna", Teodora, som skötte kassan, och hennes goda vän, Karoline. Så hade vi Regina och Vitalia, "Familjen Vinge", Mina, som främst af allt sträfvade efter att vara kvinnlig, samt Elsa, som aldrig drack kaffe och därjämte svärmade för vegetarism. Den tolfte, eller rättare den första, var vår gymnastiklärarinna, som åtagit sig det besvärliga och maktpåliggande uppdraget att vara färdledare för en hop i detta afseende åtminstone så oerfarna och litet bevandrade, därtill bråkiga ungdomar.

Tidigt på förmiddagen den 12:te voro vi framme i Östersund. Därifrån skulle vi fortsätta med båt till Vällviken och sedan gå till Månsåsen, där vi skulle stanna till den 14:de, då den egentliga fjällvandringen skulle bör-

ja. Båten gick dock ej förrän kl. 4 e. m., och vi hade således god tid att bese Östersund. Vi använde också tiden synnerligen väl. Först besökte vi Jämtlands fornminnesförenings samling, som är inrymd i en mängd gamla byggnader i utkanten af staden. Det är meningen att där så småningom samla en hel by af gamla, äkta jämtländska stugor med äkta gammaljämstsk inredning. Två stugor, två härbren, och ett portlider voro så godt som färdiga, ett tingshus höll på att uppföras. En gammal kyrka tänker man också försöka få samt en del stugor till, som sagt, en hel by. I de uppförda byggnaderna var samlad en mängd gamla saker — redskap, husgeråd och möbler — allt utomordentligt vackert måladt eller snidadt. Hela detta företag vittnar fördelaktigt om det unga Jämtlands vördnad för det gamla och gedigna. Att man äfven sträfvar efter att upplifva gammaljämstsk hemslojd hade vi tillfälle att se vid besök vid Jämtlands hemslojdsutställning, också i Östersund, samma dag. Där funno vi en mängd väfnader och arbeten af olika slag med jämtländska mönster och färger. Dessa jämtländska väfnader gå ej alls i samma stil som våra dalaväfnader, där är ej dessa glada, brokiga färger, utan färgsammansättningen har en mera allvarlig ton, hållen mest i brunt, grått och gult, och färgerna flyta mera tillsammans. Då jag några dagar senare satt uppe på Ovixsfjällen och såg ut öfver nejden, slog mig med ens sambandet mellan denna färgsammansättning och de färger jag nu såg i det omgifvande landskapet. Där stod skogen mörkt grön och dyster, myrarna slingrande sig som brungula band, här och där en blå remsa af någon sjö, och så fjällen skiflande i grönt, gult och matt skärt af dvärgbjörk, moss- och blommande fjäll-ljung — det var ju sitt eget landskaps färger, som det gamla Jämtlands invånare älskade att se i sina dräkter och väfnader. Och tankarna gingo osökt hem till Dalarna, till den solljusa, leende Siljansbygden och våra mas- och kullträkers färgprakt.

Kl. 4 på eftermiddagen lämnade vi Östersund och voro på aftonen framme vid Månsåsen, där vi hjärtligt välkomnades på Bäckens pensionat. Vi voro de första gästerna för året.

Följande dag hvilade vi hela dagen, hade det lugnt och skönt och hämtade krafter till kommande strapasier. De båda närmaste dagarnas färd skulle föra oss öfver Ovixsfjällen till Västra Arådalsens turishydda.

Men redan nu började vi få en aning om att allt kanske ej skulle komma att gå så alldeles efter beräkning. Först och främst fingo vi veta, att det i år var ovanligt mycket snö kvar i fjällen. Det ansågs nästan omöjligt att komma fram för snö och vatten; hur skulle då vi — fruntimmer och utan förare — kunna klara upp den saken. Vi blefvo nog litet betänksamma, fruktar jag. — "Det här måtte komma att bli äfventyrligt". — Och jag såg nästan med beundran på vår ledare, som satt där så trygg och litet öfverlägset svarade: "Åh, visst kommer det att gå, nog far vi oss fram."

Men så var det en sak till: inga turishydor öppnades före den första juli och vi hade ju beräknat att få använda dessa, alltså måste vi ha nycklar med oss, nu först till V. Arådalens. Och nycklarna funnos i Oviken. Efter mycket telefonerande och parlamentärerande erhöilo vi det beskedet, att vi absolut inga nycklar kunde få, det stred mot vissa stränga stadgar och förordningar. Hvad skulle vi nu göra? Som ett sista försök beslöts, att vår ledare och Lisa skulle fara till ort och ställe för att försöka tala förstånd med vederbörande vaktare af den för oss så nödvändiga skatten. Det var då redan kväll, och vi blefvo tillsagda att i lugn och ro krypa till kojs, men det må förlåtas oss, om vi den gången voro olydiga och i stället med spänning afväktade resultatet af Oviksresan.

Vid ett-tiden på natten återkommo de båda utskickade mycket upprymda, ja, nästan halft rusiga af segerfröjd. Och ej underligt, då de som segertrofé medförde en stor, skramlande nyckelknippa. — "Hur hade det lyckats dem att besegra "drakarna" — en länsman och en fröken — som vaktade skatten; hur kunde de förmå t. o. m. en länsman till en slik lagstridig handling?" — Ja, det blefvo vi aldrig riktigt kloka på. Lisa sade, att det var vår ledares våltalighet, som en så kraftig verkan åstadkom, men vår ledare påstod, att det var Lisas bedjande ögon.

Följande dag var söndag med strålande sol. Kl. 11 startade vi, sedan vi blifvit vederbörligen fotograferade i våra praktiska fotvandningsdräkter och tunga packningar. Jag vill i detta sammanhang passa på och rekommendera vår turistdräkt: gymnastikbyxor, sportblus af blått eller blårandigt, tjockt bomullstyg med många fickor, sportbälte med slidknif samt pjäxor med tjocka sulor och låga klackar. Den kostymeringen visade sig vara ovanligt ändamålsenlig.

Vägen gick öfver den ena myren efter den andra, och de många och långa kafvelbroarna tröttade obeskrifligt. Solen stekte heft, myggorna följde oss troget och sjöngå gånglåtår på sina egna, enformiga melodier, våra ryggsäckar blefvo allt tyngre och remmarna skuro in förskräckligt; intet vatten fanns. Och då vi ändligen fram på e. m. kommo till en mycket sval och inbjudande älf, så var det minst sagt skönt att få rast, bada, koka kaffe m. m. Hvilken aptit man fick i fjällen! Tanken på att få ryggsäckarna lättade gjorde kanske sitt till. — Ja, det var många små erfarenheter vi gjorde den dagen, allt var ju ännu så nytt och ovand. Efter ett par timmars rast fortsatte vi fram till Fjällsågens nybygge, där vi skulle tillbringa natten. Vi hade då gjort ännu en erfarenhet — vi hade vadat och tyckt det vara "väldigt livadt". Den sporten fingo vi minsann godt tillfälle att öfva under de följande dagarna, och det 20 m. långa tåg vi inköpt för ändamålet fick göra god nytta. En gång skulle vi också få nog af det nöjet.

Morgonen därpå voro vi uppe i god tid.

Vi hade en ganska ansträngande dagsmarsch framför oss, vi skulle ju gå öfver Oviksfjällen till Arådal — tre mil med stark stigning. En half mil från Fjällsågen gingo vi förbi en fäbodvall och sedan började stigningen. Vid 10-tiden voro vi uppe vid trädgränsen och vid den första snödrifvan, och där togo vi en längre rast för att få oss något till lifs, vi skulle ju sedan ej på länge få bränsle till någon eld. Sedan fortsatte vi uppåt med godt mod.

Hur skall jag kunna beskrifva den dagen? Vi gingo uppför sluttningen af Österfjället och Storfjället och kommo så småningom upp på Långfjällets sluttning. På morgonen hade det varit solsken, men under förmiddagens lopp började det mulna och blåsa, till på köpet motvind, och ju högre upp vi kommo, desto intensivare och mera bitande kall blef vinden. Till slut urartade den nästan till orkan. Vår färd gick gifvetvis allt långsammare, men dock framåt, och vi hade hunnit rätt långt upp, då en af flickorna sjönk ihop och blef sjuk. Nu var ju omöjligt att fortsätta längre. I en grop, där det fanns en smula lä, bäddade vi ner sjuklingen, och så skulle vi göra upp eld för att om möjligt få något varmt att dricka. Men det var minsann lättare sagt än gjort. Vatten hade vi, ty en liten rännil rann förbi i närheten. Värre var det med bränsle. Vi befunno oss ju högt öfver trädgränsen, fjäll-ljung och torra rötter af dvärgbjörk var det enda brännbara, som stod oss till buds och äfven detta mycket sparsamt. Efter en half timmes intensiv kamp mot vinden, som släckte så fort vi fände, hade vi ändligen en eld, och snart hade vi äfven kokande vatten till buljong och kakao. Hur mycket vi drucko den dagen på Långfjället förs jag inte tänka på.

(Forts.)

Från scenen och estraden.

KL. TEATERN HAR ÅTERUPPTAGIT Boieldieus "Hvita frun", och det var ingen oäfvn repris. Visserligen har texten ej så få barnliga romantiska upptåg på sitt samvete, men musikens grace och melodifärgning öfverskylda i mångt och mycket librettens brister. Hr Stockman sjöng vid utmärkt röst-disposition Georgs väljudsrika parti och understöddes förträffligt af fröken Larsén och fru Oscar i respektive Annas och Jennys roller. Hr Svedelius och Malm bidro äfven till föreställningens vokala glans, liksom ock de friskt klingande körerna.

Rosmersholm, Henrik Ibsens djuptänkta och mäterligt formade drama om andens adel, som luftar och höjer en af naturen låg och krass kvinnokaraktär, spelas af Dramatiska teatern med en konstnärlig pondus, som lät det märkliga stycket lefva stort och starkt inför publikens ögon — detta trots att diktens centralfigur, Rebekka Vest, utförd af fröken Schildknecht, icke i allt erhöil den folkning rollen begär. Fröken Schildknecht är otvifvelaktigt en af våra intelligentaste unga skådespelerskor, och det fanns moment i hennes Rebekka-framställning, särskildt i hennes stumma spel, då det gällde att uttrycka ångesten eller själfbevarelsedriften, som ägde en illuderande sanning. Hennes stämma lyder henne icke alltid, vid forcering blir den lätt sträf och spänd och för kärleken, stegrad till passion, har den inga lämpliga tonfall. Men hennes bleka, energiska ansikte med den suggestiva blicken som än kan stråla, än slockna, lyder i stället hvarje dialogens eller stämningens skiftning. Hvad som minst lyckades skådespelerskan att betona var det dämoniska och förledande hos Rebekka Vest. Af den själsfina Johannes Rosmer gaf herr Palme en vacker bild, utan att dock kunna skänka densamma den förnämlighet, som utgör figurens grunddrag. Alldeles förträfflig var herr Lindberg som den hetsigt konservative rektor Kroll, förträfflig genom spelets flödande kraft och karaktäriseringens träffsäkerhet. Likaså firade herr E. Hillberg en liten triumf i sin framställning af

Ulrik Brendel, det förfallna geniet. Den gamla trofjänarinnan, madam Helseh, återgafs af fröken Ahlander med den trygga konst, som hon alltid utvecklar i dylika roller, och herr Browallius som "Blänkyrens" räfaktige redaktör var otvifvelaktigt ganska Ibsensk. Men den långsamma repliksågen, hvar till såväl han som nästan alla de öfriga rollinnehafvarne gjorde sig skyldiga, borde en insiktsfull regissör aflägsna. Icke är det väl beingadt af några som helst estetiska skäl att Ibsen skall spelas i denna snigtakt.

Det fula är det sköna värdt skulle Tegnér otvifvelaktigt skrivit, om han sett "Den fule Ferante", italienaren Sabatino Lopez' komedi, hvarmed Intima teatern nu besegrar sin publik afton efter afton. Författaren söker bevisa hur fula män kunna bli älskade af vackra kvinnor och i följningen om kvinnogunst till och med slå sina vackra medtäflare ur brädet. Bevisföringen sker med esprit och tillika med en fyndig psykologisk klarläggning, som ej lämnar rum för tvifvel. Herr Lars Hanson spelar den fule Ferante och har gjort sig så anskrämlig, som det gärna är möjligt. Därjämte spelar han rollen glänsande, tillvaratager allt hvad författaren ingjutit af stolthet, själf-förtroende, ömhet, passion och kraft och omsätter det till en manstyp, om hvars segerlycka det endast kan råda en mening. De öfriga rollerna bli rätt obetydliga i jämbredd med Ferantes allt intresse absorberande personlighet, men i alla fall bör nämnas att fru Lotten Seelig-Sandgren här gör sin entré vid denna scen i en ung frus skepnad och att hon utmärkt sekunderar hr Hanson i styckets främsta scen.

På svenska teatern har Gustav Esmanns kvicka köpenhamsskildring "Alexander den store" vunnit en publikgunst, som torde tillförsäkra stycket en lång rad af föreställningar. Herr Albert Ranft har i egen person ifört sig hofmästargeniet Alexander Nybergs frack och servet, och om han också icke när Peter Fjelstrups saffigt komiska och detaljrika konst, så är han likafullt rolig och spelar rollen med en afsevärd skicklighet. Herr och fru Brunius äro fullt i jämhöjd med det muntra styckets ton, den förre som den unge kammarjunkaren Bryde, vivör och galenpanna ut i fingerspetsarne, den senare som den rika, men fula familjeflickan, hvilken med ättiksurs tillfredsställelse skänker sig och sina pengar åt den djupt skuldsatta kammarjunkaren. Frieriscenen dem emellan, spelad med små men alltigenom konstnärliga medel, utgör styckets höjdpunkt. Ur den långa roll-listan må för öfrigt med erkännande nämnas fröken Olga Andersson, som verkligen lyckats få tag i kjolkanten på den köpenhamnska fröjdflickan, fru Byström, hr Hammarén, Högel och Johanson m. fl.

På Oscarsteatern lever det dramatiska rese-äfventyret upp i form af en fortsättning på Jules Vernes 80-dagars världsvandring, kallad "Resan omkring jorden på 40 dagar", till hvars uformning Algot Sandberg lånat sin flitiga penna. Här är det dock främst dekorationsmålarnes penlar, balett- och maskinmästarnes intentioner som betyda något. Det dramatiska elementet är däremot puerilt och egentligen endast en förevändning för de effektfulla dekorationernas framkomst. Men deras brokiga färginnehåll plus baletter och kappkörning mellan ett expresståg och en auto torde kanske trygga styckets framgång.

Den franska farsen har på Vasateatern lämnat rum för den tyska farsoperetten, hvars introduktion bestod i ett betänkligt nummer, kalladt "Luffarbaron", där orimligheterna och den tyska sentimentaliteten, blandade med en bullrande komik, firade små orgier. Hr Barcklind räddar emellertid stycket från att falla till marken, han har ett briljant lynne, som han delar med sig åt både scen och salong, och han har hvad som är ännu bättre: en komisk talang af hög värde. Han spelar denne luffarbaron med en karaktäriseringskonst, som ibland kommer åskådaren att glömma farsens många banaliteter. En ung täck debutant, fröken Hermansson, visar godt teaterger, men sjunga kan hon inte, ännu mindre tala ut den text hon sjunger; öfriga medverkande fröken Castegren, fru Lambert, herrar Ullman, Lund och Adami m. fl. göra hvad de kunna af sina omöjliga roller.

Folkteatern har fört fram en folkpjäs i 4 akter, "Pojkarna på Storholmen" af Sigurd Wallén, där ett uppslag, som i de första akterna lofvar en burlesk och muntrande folkflitskildring, i de senare glider öfver till en sentimental befängd karikatyr på några Kameliadamsremniscenser från gamla Dramaten. I tecknet Wallén-Hedlund-Tollie Zellman vinglade sig dock denna sällsamma skapelse fram till en bastant publiksuccés — för vår del gärna unnad. Ty inte far man åtminstone någon skada till sin själ af en kväll med Storholmspojkarne!

Lejon Pantar & Strumpor

ÄRO AF BÄSTA KVALITE & OMSORGSFULLASTE UTFÖRANDE FÖRSÄLJAS ÖFVERALLT

den hackade persiljan och närslätt tillsättas, hvarefter smeten afsmakas med salt. Den formas därefter till runda bullar, som kokas i saltat vatten 1/2 tim. Serveras med smält smör, stuvade turska bönor, potatis och salad.

Bullarna kunna äfven paneras och kokas i palmsmör.

Rotmos (f. 6 pers.). 1 stor kålrot, 3/4 lit. efterbuljong eller fläskspad, 1 lit. potatis, 2 msk. smör (40 gr.), 1 del. grädd, 2 tsk. salt (10 gr.), 2 tsk. socker, 1/4 tsk. hvitpepar.

Beredning: Kålroten skalas, skäres i tärningar, hvilka påsättas i den kalla buljongen, och få koka till hälften mjuka eller omkr. 15 min. Potatisen skalas, skäres i tärningar och lägges ofvann på kålroten, hvarefter rotsakerna få koka, tills de äro mjuka. Det öfverflödiga spadet afhäles då, och rötterna mosas sönder med gaffel. Det kalla smöret tillsättes genast jämte den uppkokta grädden, under det moset arbetas väl med gaffel. Det afsmakas noga med kryddorna och serveras till kokt fläskkorf.

GRUSGROPEN OCH GRINDEN.

För Idun af Petrus Hedberg.

(Forts.)

»När ändtligen efter omkring en kvarts otålig väntan vägen blef fri, och kusken i vildaste fart körde den lilla återstående biten, hörde vi, just som vi stego ur vagnen, hur taget stänkade i väg uppför stigningen norrut.»

»Hade ni inte kunnat stiga ur och gå omkring grustaget?» frågade Olle. »Nej. Dels hade vi båda två rätt mycket bagage med oss — jag hade ju varit på Hägesta nära en månad och Ellen öfver fjorton dagar, och dels sågo vi, att ett bredt floddike fullt af vatten låg mellan oss och stationen och ingen bro öfver det var synlig.»

»Hvad var nu att göra? Jag frågade en stationskarl, när nästa tåg gick till Stockholm. '4 och 14,' svarade han, och nu var klockan endast litet öfver 12. Hvad skulle vi ta oss till under dessa fyra timmar?»

»Jag frågade åter stationskarlen, om man kunde få någon mat vid stationen, men fick ett nekande svar; det enda som fanns där var läskedrycker.»

»Så lyckligt!» sade Ellen, som hade ähört samtale. »Lilly tyckte att jag åt så litet vid frukosten, att hon

trugade på mig några smörgåsar och en half kyckling samt en hel påse med de där goda pepparkakorna, ni vet, så att vi inte behöfva befaras att dö af hunger.»

»Ja, och inte af törst heller, tilllade jag, gick in i väntsalen och köpte fyra flaskor lingonbrus samt sånade två glas. Och flickan inom disken frågade jag, om det fanns något tremligt ställe i närheten, där vi kunde sitta ned, medan vi väntade på tåget. Jo, om vi först gick rakt fram så, och så till vänster och så till höger, finge vi se en stor ek, och bredvid den fanns en härlig kalkkälla.»

»Vi gåivo oss i väg efter anvisningen, Ellen bärande provianten i sin handväska och jag tvåvarorna och glassen i min, och vi lyckades efter något letande komma fram till eken och källan, där hon (sjungande) 'sprang ur jordens barm'.

»Stället var helt enkelt förtjusande härligt och dagen strålande klar utan tryckande värme. Vi siogo oss ned i gräset bredvid källan. På en tidning, som jag köpt vid stationen, dukade Ellen upp vår måltid, och det befanns att det inte var litet med godsaker, var snälla Lilly lagt ned i Ellens väska. Så tog jag också fram mitt lilla bidrag, och vi läto mat och dryck väl smaka oss.»

»Då vi ätit, bad Ellen mig, att jag skulle sjunga något, för hon hade hört af Lilly, att jag skulle ha en så vacker röst, heist något af Bellman, tillade hon, och utan att länge låta be mig, stamde jag upp 'Hvita vid denna källa'. Då jag slutat, bad hon mig om en sång till, och när hon hört mig härma oboe och violincell, klappade hon i händerna, brast ut i ett klingande skratt och ropade opphörligt: 'Mer! Mer!'

»När jag till sist råkade titta på klockan, fann jag till min häpnad, att hon var nära fyra. Äfven Ellen tyckte, att de fyra timmarna, som vi så gruivat oss för, gått aldeles otroigt fort.»

»Men jag fann äfven något mer, än hvad tiden id, och det var, att jag älskade, af hela mitt hjärta älskade den vackra, gladlynta, okonstlade flickan, som satt där i gräset på andra sidan om den utbredda tidningen, och jag måste lägga band på mig för att icke säga henne, huru kär hon var mig. Den känslan hade nog legat och grott inom mig redan på Hägesta, fastän jag då inte kommit till full klarhet om den.»

»Ja, sedan är det inte mycket att tillägga. Sedan vi skilts vid centralstationen i Stockholm, återsåg jag henne inte förrän i februari, då morbror Axel kommit upp till riksdagen och hade sin första större bjudning. Jag fick sedan höra, att hon med en bekant familj gjort en utrikes resa, som de utsträckt ända till Assuan i Egypten. Sedan träffades vi rätt ofta både hos morbror Axel och i andra familjer, och så en dag tog jag mod till mig och frågade henne — men Gud förbarme sig, Olle, klockan är ju snart 2, och vi skulle ju ha båten i ordning till dess. Kom, kom!»

De båda herrarna skyndade i språngmarsch till bryggan, och de hade nätt och jämt hunnit sätta till seglen och hissat flaggan, då Ellen kom gående ned till båten. Hon åtföljdes af kammarjungfrun Sara och siupgasten Niis, som mellan sig knogade på en korg med mycket anseliga dimensioner, och sömmerskan som bar en icke så liten handtagskorg. När de kommit nog nära, ropade Pelle:

»Nej, men hvad den där sjömannshatten kläder dig, Ellen. Sannerligen måste jag inte — och han började klättra upp på bryggan.»

»Du måste försöka hålla dig i skinnet,» afbröt honom Ellen, läggande händerna på hans axlar och hindrande honom att komma upp på bryggan. »Då så många ser det!»

När de kommit ett stycke ut på fjärden, liggande på sträckbrog ut till den förtjusande vackra fjordholmen med dess nästan allenastående rika och omväxlande vegetation, sade Olle:

»Hör du Ellen — redan andra dagen efter hans ankomst hade Pelle kategoriskt förklarar, att haas hustru och hans bästa vän icke finge titulera hvarandra — »hör du, Ellen, finns det någon grusgrop här i närheten?»

»Jo, jag tror nog det,» svarade hon omisständigt, men då hon såg uttrycket i de båda herrarnes ansikten, anade hon genast anledningen till frågan.

»Jaså, Pelle har talat om för dig, kan jag se,» sade hon. Och färgen steg på hennes kinder, då hon tillade, smygande den hand, hvarpå de två såta guldringarna glanst, i sin mans: »O, du välsignade grusgrop och grind! Utan dem — utan dem — Gud allena vet, om jag nu hade suttit här, om de icke hade varit.»

Slut.

GIF OSS ENKELHET!

(Ett ord till våra blifvande unga fruor.)

För Idun af Helmy Rinders.

»Förenklings seder!» Hur ofta ha ej dessa ord mött oss i tal och skrift, i synnerhet under de båda sista åren, hvilka ju på mer än ett sätt visat sig som uppryckningsår för vår nation. Ligger det också allvar på bottnen af de nationella sträfvanterna, allvar att verkligt förverkliga våra seder, vår hela lifsåskådning? Vi vilja ju hoppas det — vilja särskildt hoppas att vår tids ungdom skall blifva banförförare i kampen för enkelhet och fosterländska tankesätt.

Ett enkelt, friskt och gladt hemlif — en motvikt till restaurant- och nöjeslifvet — är väl önekligen en af de bästa hälfstångerna för ett folks tillväxt i såväl kroppslig som andlig kraft. Så är det dess mer bekymmersamt, att i våra dagar så relativt få kunna skaffa sig ett eget hem, medan de ännu stå i sin ungdoms fulla kraft och dådlust. Här skulle jag vilja säga, att den unga svenska kvinnan i första rummet skulle kunna blifva banförförare, d. v. s. om hon äger nog mod att bryta med gamla fördomar och åskådnings-sätt. Fördomar, som säga, att ett nygift par, som står nägorunda högt på den sociala rangskalan, måste ha en fullt möblerad våning på åtminstone fyra rum, jungfrukammare och kök, helst hiss och matbelagda trappor, för att kunna tänka på giftermål.

Med de oerhördt uppdrifna priser på rum och lifsmedel, hvilka nu existera, blir det snart blott en »rike-mans-sak» att sätta bo, åtminstone i Stockholm. Hur skola väl unga tjänstemän, unga konstnärer m. fl. kunna tänka på att gifva sig, när de nödvändiga utgifterna till hyra, lifsmedel, tjänare, skatter genast springa upp till 5-6,000 kronor? Endera måste de välja en rik flicka, kanske ofta med åsidosättande af hjärtats val, eller också få de båda tiden, förnöta sina lediga stunder på guldkrogar, tills de en vacker dag upptäcka, att de äro gamla ungar, och att hemlifvets lycka gått dem förbi.

Skulle det ej lefva enkelt här i Sverige? Och i synnerhet — skulle det ej kunna bli modernt för ungt folk att börja enkelt? Att våga ett nappatag för lyckan utan bihang af all 20:e århundradets lyx, och tro på att den kan trivas den förutan? Det är här den unga bildade svenska kvinnan kan bryta väg, om hon har mod och tålmod — begge delarna behöfväs.

Vore det otänkbart, att det i vårt samhälle byggdes komfortabla, praktiskt inredda hus — utan all elegans — enkom för unga, bildade familjer, hvilka önska två-å tre rumslägenheter jämte kök — hus byggda så att de ej verka som arbetarekaserner — där värmeledning, gaskök, elektriskt ljus, korkmattor i rummen m. m. underlättade den unga fruans arbete?

Ty här kommer kärnpunkten. I dessa två-å tre luftiga, stora, ljusa rum skulle den unga fru bli ensam härskarinnas. Här skulle hon styra och ordna och själf förrätta alla sysslor, utom de gröfsta, till hvilka hon kan taga tillfälligt hjälp en dag i veckan eller när så behöfs. Verkar det afskräckande detta, att i eget, nytt hem arbeta för sig själf och den man håller kär?

Om jag skulle fråga våra unga kontors- och bankfröknar, telegrafister, lärarinnor, gymnaster m. fl., hvilket de skulle föredraga: ett hem och ett arbete sådant som jag nu antyd, i en snar framtid förverkligadt — eller ock en lång väntan i årat — kanske för alltid — på det egna hemmet, hvad tror ni de skulle svara? Ha de hjärtat något så när på rätta stället, äro de ej aldeles förvirrade af vår tids dårskaper och flärd, så vet jag, hvad de svara. De svara då: »Heller

arbetar jag för min man och mitt hem och för vår gemensamma framtid än att jag låter tid och krafter förrinna i väntan på dagar, som kanske aldrig komma.»

Men det är ej på den unga kvinnan ensamt, som utgången kan bero, ej endast hennes åsikter, som behöfva reformeras. Männan måste också reformeras i mängd och mycket. De måste sätta ned sina pretentioner på uppässning i hemmet och i stället närna själfva lämna en handräkning, när det behöfs. De måste minska sitt behof af dyrbart uteliff, och lära sig att skatta det egna hemmet högt. Då först kan det blifva, hvad det är ämnadt till: en frisk os i storstadslifvets kvävande öken.

Båda parterna måste här förena sig i ett gemensamt sträfande. Att reda sig utan tjänare är nog en kinkig sak i vanliga hem, där alla familjemedlemmarna vant sig vid mer eller mindre uppässning, och där intet får — som man säger — »klickas». En ovillkorlig förutsättning är därför, att den unga fru iore giftermålet genomgå en grundlig hushålls- och husmoderskurs, så att hon därigenom vinner rätta arbetsmetoder och får en praktisk insikt i det viktiga, ansvarsfulla kall, som väntar henne. Har hon nämligen ej i förväg skaffat sig erfordrerliga kunskaper, får hon svälja många beska piller, innan hon efteråt samlat sig erfarenhet. Det värsta blefve dock, att hennes mod då fått missstroende till hennes förmåga, något som sedan skulle ligga henne till last — kanske hela lifvet igenom.

Lyckligast är därför om hon redan från början behärskar ställningen och känner sina krafter. Medvetandet om att genom eget arbete inbespara en stor utgift — i våra dagars Stockholm torde sammanlagda utgifterna för en tjänare belöpa sig till minst 800 kronor pr. år — och vissheten om att själf efter bästa förmåga handhafva och värda de tusen småsaker, hvaraf ett hem består, böra utgöra en glädje och lön för de mödor hon åtagit sig. Ty det är verkliga mödor, det måste vi komma ihåg. Alla de otaliga detaljer, hvaraf ett väl ordnat hushållsmaskineri består, vill det verkliga möda till att hålla samman, så att intet försummas, intet vanvårdas och — märk väl — så att intet jäktande, ängsligt, uttråkande kommer att hvilva däröfver. Lika väl som den unge husfadern med gladtt sinne om morgonen beger sig till sitt arbete för sin 7 å 8 timmars tjänstgöring, lika gladt bör den unga husmodern taga itu med de dagliga sysslorna och uppköpen, hvilka i ett litet hushåll och med jämförelsevis små pretentioner, som här afses, ej bör taga mer än högst 7 å 8 timmar om dagen, ofta mindre. Då bör hon ock kunna ordna sitt arbete så att hon har kvällstimmarna lediga till gemensamma promenader, studier, till att höra musik, idka hemlif o. s. v.

Då bör hon ock efter väl förrättadt värf känna sig fri och lugn. Vida mer fri och lugn än om hon visste, att hon hemma hade en kanske osympatisk, tanklös och slarvig tjänarinna eller kanske en »med humör», en, som slänger i dörrarna, och som svarar näsvist.

I dessa tider är det i regel en fördel att slippa tjänare. Nog för att där ännu finnas praktiska, pålitliga tjänare, verkliga skatter för hem och husbondefolk, hvilka mer äro att anse som vänner än som tjänare, det erkänner jag villigt af personlig erfarenhet. Men de blifva allt mer sällsynta. Alltför många tjänare finnas i denna stad, hvilka med stora pretentioner och små kunskaper plåga sina matmödrar oräknliga gånger om dagen, fresta deras tålmod till det yttersta med sitt slarf, sin tanklöshet, bristande renlighet och dito sanningskärlek. Så länge det ännu saknas hos oss tjänarinneskolor, så länge komma de kunniga och goda tjänarinnorna att vara ett undantag, ej en regel.

Hvilken grym ironi är ej ofta tjänarinneförhållandet nu! En tanklös, okunnig flicka tar plats i en familj, erhåller eget rum, god mat, rätt stor lön, mycket för stor för det minimum af kunskaper hon äger. Så blir hon fritt undervisad af en — vi kunna ju säga — bildad, erfaren, tålig husmor; så mycket vetande, som kan få rum i den tanklösa hjärnan, inpräntas efter oändlig möda. Sedan är tjänarinnan färdig att stiga ett steg högre; hon säger upp sig, flyttar och får än högre lön, tack vare de lärdomar den förra husmodern välvilligt gifvit henne. För denna senare däremot återstår intet annat än att börja samma kretslopp ännu en gång.

Är det ej en härlig frihet att slippa sådana varelser i sitt nya, unga hem, där lyckan skall slå rot och bli bofast? Skall ej det gemensamma sträfandet för hemmet, det gemensamma ansvaret binda samman med fastare band? Ty den unge mannen får under ofvannämnda förutsättningar ej ställa sig frammande för hustruens arbete. Han får ej fördrå all den komfort, som kan bestås i stora hus, han får ej

betrakta ett tillfälligt missöde med vredgade blickar, han måste intressera sig för hemmet liksom hon för hans arbete. Och vidare måste han inse, att kassan är gemensam, och att de utgifter, som ovillkorligen måste ut, visserligen tagas ur hans börs, men att hustrun arbetar lika mycket som han och har därför lika stor rätt till kassan som han. Han måste lära sig inse, att hon — genom att uteslutande ägna sig åt hemmets värd afsagt sig alla möjligheter att förtjåna för egen del, och att hennes arbete har stort värde. Det finns knappast något mer förlamande för en hustrus verksamhet än när mannen med ringaktning talar om hennes arbete, och samtidigt undanhåller henne de erforderliga medlen för att blott efter förnyade uppmaningar lämna henne det nödvändigaste till lifsmedlens anskaffande. Detta handlingssätt kan endast försvaras i de fall, där hustrun har olyckliga anlag för slöseri och är fullkomligt okunnig i att handhafva penningar — — —

Nu komma kanske några af våra blifvande unga fruor med den frågan: »Men skola vi då aldrig kunna ha något frammande, det vore bra ledsamt.» Jo, naturligtvis kan detta förnas med den plan jag framlagt, fast själfallet ej i större skala, något som ej heller torde öfverensstämma med de unga kontrahenternas inkomster. Men en tesupé med föregående förriskningar bör ju lätt kunna arrangeras, likaså någon liten kafejbidning för ungdomsvänninnorna. I sådana fall bör man ju ock kunna taga hjälp af det tillfälliga biträde, hvarom jag förut talat, liksom vid andra ovanligare tillfällen, vid sjukdom, vid storrengöring o. d. Ett pålitligt biträde kan kostnadsfritt anskaffas genom stadens arbetsförmedlingsbyrå; utgifterna för en sådan »hjälpstrus» bör tagas med i beräkningen från början af det nya hushållet. Sedan beror det ju mest på den unga fruns krafter, huru ofta denna hjälp behöfver anlitas.

Härvildag kommer jag in på ett nytt kapitel: tillökningen i familjen. Jag medger, att detta är ett kinkigt kapitel, ty ofta bli ju då den unga fruns krafter så medtagna, att det visar sig nödvändigt att antaga tjänare. Och i nödfall måste ju då detta ske, och en barnflicka anskaffas under den besvärligaste tiden. Men i ett harmoniskt och lyckligt hem, där båda makarna vant sig vid att hjälpa sig själfva och — hvarandra, där bör ankomsten af ett litet friskt och välartadt barn ej behöfva vända upp och ned på huset. För det blott sin ordentliga skötsel, mat och renlighet tillgodosedda, får det själlt bäst af att ej för mycket uppmärksammas och klemmas med. Och medan den lille växer till, växa kanske inkomsterna — hvem vet? — och värt unga par kan ha råd att skaffa sig en daglig hjälp, t. ex. några timmar om morgnarna. Det blir i alla händelser en stor inbesparing mot att ha en fast anställd tjänare med extra rum, tvätt o. d.

Och så, mina blifvande unga fruor, ännu ett ord! Skaffa er ej en massa onödiga småting att hålla reda på, värda, damma och ta upp tiden med! Det är otroligt hvilken mängd kvinno-kraft, som missbrukas af denna anledning. Slåta ytor, oljemålade väggar, glatta golf — härliga framtids-

ENERGON

Nerv- och kraftnäringspreparat
FÖRORDAS AV LÄKARE
Verksamt styrkande vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet.
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

OXYGENOL

TANDPULVER

Den Dam,

som vill skydda och försköna sin hy och hud, använder
F. Paulis Äkta Liljemjolk Creme.

JULSTÄMNINGSS praktupplaga för

är förekommer bland annat

22

taflor af

Carl Larsson

däraf en ("Mellan de vita stammarna") i format 3 gånger julstämningss format och 6 st. i särskild portfölj och uppfodrade på kartong.

(Helsides-teckning i julstämning af Albert Engström, som äfven gifvit en af förståelse och beundran genomadad essay öfver Carl Larssons konstnärskap.)

utsikt! Så mycket mindre bekymmer och enervande sysselsättning — och så mycket mera hygien! Tro dock ej, att jag vill bannlysa prydnadsartiklar, de göra ju hemmet mjukt och varmt, men välj några få smakfulla sådana och lämna resten! I stora, luftiga, ljusa rum, med ändamålsenliga och väl valda möbler, blir intrycket behagligt utan dessa små dammgömmor.

Hvad jag gärna skulle vilja träda in i ett sådant ungt hem, som jag så väl ser för mina inre blickar! Styrkt af en god och glad ung kvinna, kommer det att utstråla godhet och glädje — hennes hela personlighet! Ty så måste dessa hem styras. Kalla och själfviska naturer skulle finna hemmet för trångt, mödan för stor — för sådana lämpar det sig ej. Men för andra — för de varmhjärtade, skulle den stora byggnaden med de många unga hemmen bli ett Eldorado — där skulle många unga kvinnor finna sitt rätta verksamhetsfält, många unga män räddas undan storsstadslivets frestelser.

Lifvet skulle kunna bli rikt och härligt för många, hvilka nu med missmod se det glida undan år efter år utan någon förändring till det bättre. Och visst är att ur dessa unga lyckliga, enkla hem skulle det framgå handlingskraft, en rikedom af nya fruktbringande idéer, och till sist ett nytt, ungt släkte, kraftigt från födelsen, härdadt i hemmet, villigt att taga gammal svensk enkelhet och rena seder med sig ut i kampen för eget bröd och eget hem.

Slut.

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA.

— Kan ej användas.
En mor, som behöfver råd. Någon diskussion i detta ämne anse vi vara meningslös. Om er flickunge behöfver ris för att bringas till lydnad, så torde väl ingen utomstående, obekant med den unga damens sinnesart, kunna råda er, hur lång proceduren skall vara och intill hvilken åldersgräns den kan tillämpas. Sådant vare de resandes tillämpligt, som det heter.

Vilgot H. Vi våga ej invagga er i några förhoppningar.

E. Chr. N. Duger som stilprof. Skrif nu något mera utarbetadt inom skissens ram.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast afskrifter när ni svarar på annons om ledig plats.

I GODT HEM — i samhälle i Uppland — får bättre, duglig flicka, kunnig i matlagning, bakning o. s. v., plats som hushållsfröken. Jungfru finnes. Vid. Nya Inack.-Byrån, Jakobsbergsg. 34, Sthlm.

PÅ EGENDOM önskas en exam. småskollärarinna att läsa 1 kl. kurs med en elev samt att gå frun till handa. Svar med rek., lönepret. till »Familjemedlem», Strängnäs p. r.

EN ENKEL och allvarlig flicka, villig och något kunnig i husliga sysslor och som kan trivas i stilla prästfamilj på landet, får plats i höst. Svar med uppg. å lönepr. och ref. till »Vid Dalelven», Iduns exp.

BILDAD, ANSPRÄKSLÖS FLICKA, barnkär, frisk, pålitlig och sykunnig, får plats som barnfröken på egendom i Västergötland. Svar med betygsafskr., foto och lönepret. till Friherrinnan G. Alströmer, Mjörnsjö.

Gladlynt och treflig flicka, omkr. 20 år, barnkär och något undervisningsvan samt kunnig uti handarbeten, får plats på landt gård i Östergötland att tillse två flickor i ålder 6½ och 4½ år, hvaraf den äldsta så småningom skall börja sin läsning. Sökande bör vara fullt förtrogen med landtliga förhållanden. Svar med foto till »Dugliga», Östg. Correspondentens annonskontor, Linköping, f. v. b.

Plats finnes på egendom i närheten af Sthlm för en bättre flicka, som vill delt. i alla i ett hem förek. görom.; bör vara kunn. i sömn. o. enkl. matl. samt musik. Sv. m. foto o. löneanspr. till »Familjemedlem A. B.», Iduns exp., Sthlm.

Sjuksköterskor.

Sjuksköterskebefattningen vid Skara stads epidemisjukhus är till ansökan ledig. Lön 700 kr. jämte 100 kr. i bidrag till lön åt jungfru samt fri bostad, tvätt o. ljust. Sköterskan är skyldig att hålla spisning för patienterna till ett pris af 0,80—0,90—1 kr. per dag för hvarje patient. Ansökningarna, åtföljda af prästbetyg och de betyg sökande vilja åberopa, skola ställas till Hälsovårdsnämnden i Skara och ingifvas till dess ordförande senast nästa 1 nov. Platsen tillträdes 1 dec. detta år. Skara 28 sept. 1914. Skara H-nämnds sek.

FLICKA, frisk och duktig, kunnig i husliga göromål, erhåller nu genast plats på landet. Svar »I. S.», Bullaren.

Umeå stads folkskolor.

Skolkökslära- och lärarinnabefattningen vid stadens folkskolor att tillträdas 1 januari 1915 med 4 mån. ömsesidig uppsägningstid kungöres härmed ledig till ansökan före 30 november 1914. På grund af tillsvidare gällande öfverenskommelse styrelserna emellan tillhör det lärarinnan jämväl att med dela undervisning i huslig ekonomi åt elever i Umeå elementarläroverk för flickor 2 dagar i veckan: f. n. 10 veckotimmar.

Kontant lön: 600 kr. för år samt från flickskolan 60 kr. pr veckotimme med föreskrifna lönetillägg; dessutom bostad, lyse, bränse samt fria måltider under kursdagarna.

Umeå den 7 oktober 1914.

FOLKSÖKSTYRELSEN.

Troende kvinnligt biträde

erhåller genast plats i vår manufakturafdelning. Mångårig vana och god branschkunskap nödvändig.

Med ansökan, innehållande uppgift om ålder, löneanspråk och referenser, skall följa foto och betygsafskrifter.

BRÖDERNA KÖHLER,

Vingåker.

Kvinnlig kontorist

erhåller fast plats å större kontor, hufvudsakligast för maskinskrifning efter diktamen. Språkkunnig stenograf har företräde. Svar med uppgift om ålder och ref. till »M—t 1914» under adr. S. Gumaelii Annonsbyrå Stockholm f. v. b.

En god plats

kan man tillförsäkra sig genom att utbildta sig ordentligt till stenograf och maskinskrifvare. Fullständig utbildning genom 3½ mån. kurs. Begär prospekt.

Stenografbyrån

(Sveriges Centralinstitut för stenografi och maskinskrifning). Regeringsgatan 31, Stockholm.

PLATSSÖKANDE

LÄRARINNA, undervisningsvan i skol-ämnen, språk, musik, söker plats. Goda betyg. Svar: »Barnavän—Framsteg», Sv. Telegramb., Sthlm, f. v. b.

I GODT HEM som hushållsfröken eller husmors verkliga hjälp, där yngre jungfru finnes till hjälp, sökes plats af bättre, hushållsvan flicka, kunnig i matlagning, bakning, syltning o. s. v. Goda betyg. Svar: »Ej rädd för arbet», Sv. Telegrambyrån, Sthlm.

30-ÅRIG FLICKA, van vid husliga göromål samt skicklig i sömnad, önskar plats i familj där tillfälle gifves att deltaga i matlagning. Önskar bli ansead som familjemedlem. Svar mkt »Ruth», Helsingborg p. r.

20-ÅRIG, ENKEL FLICKA önskar, mot fritt vivre, komma till god familj på landet för att lära o. deltaga i hushållsgöromål. Svar till »Familjemedlem 20 år», Iduns exp. f. v. b.

HUSFORESTANDARINNE-VÄRDINNE-plats i mindre hem, där husmor saknas, önskas af medelålders änkefru med mångårig huslig vana och varmt intresse för ett hems värd. Goda betyg. Svar till »Medelålders Ankefru», Iduns exp.

UNG, BÄTTRE FLICKA önskar plats som fruns verkliga hjälp. Gärna på landegendom i liflig trakt. Svar till »A. J.», Växiö p. r.

ENKEL FLICKA, van vid husl. syssl., önsk. komma i godt hem att som kunnig husmors hjälp grundl. lära matlagning. Tacksam för svar till E. Johansson, Box 13, Kärrgruvan.

TYSKTALANDE UNG FLICKA, som genomgått 8 kl. läroverk med normal-skolekompetens, musikalisk (fiol), önskar plats att läsa med barn i god familj, helst i Sthlm eller i någon bransch där användning för tyska språket finnes. Svar märkt »Linnea 23», Helsingborg p. r.

UNG, ELEM.-BILDAD FLICKA önskar plats som hjälp och sällskap. Något kunnig i sömnad. Villig undervisa mindre barn (afven i mus.) eller hjälpa till med läxläsning. Svar till »G. N.», Norrköping p. r.

UNG FLICKA önskar plats i barnlös eller äldre familj. Är kunnig i enklare matl., bakning, handarbete o. knyppling. Familjemedlem. Lön önskas. Svar till »1 nov.», Nässjö p. r.

BILDAD, FÖRLOFVAD FLICKA önskar plats för längre tid att mot fritt vivre få lära hushåll och deltaga i öfriga göromål. Sv. t. »C.», Höör p. r.

UNG, BÄTTRE FLICKA önskar plats på doktors mottagning. Är villig att gå frun tillhanda och hjälpa till med barn. Liten lön önskvärd. Svar till »Villig», Iduns exp. f. v. b.

NORRLANDSEFLICKA önskar plats som barnsköterska, helst å herrgård i mellersta Sverige. Är frisk, van vid barn samt kun. i sömnad, handarb. och husl. sysslor. Rek. finnas. Tacksam för svar till »Nov. 1914», Sundsvall p. r.

MOT FRITT VIVRE eller att betala något för sig önskar förlofvad flicka komma i verkligt god familj för att lära husliga sysslor. Helst i Värmland. Svar till »Maja», Iduns exp., Stockholm, f. v. b.

20-ÅRIG LANDTBROKAREDOTTER önskar plats i godt hem som husmors hjälp. Något kunnig i sömnad. Svar till »Familjemedlem E. J.», Iduns exp., Stockholm.

PLATS att på egen hand förestå ett hem sökes af därtill fullt kompetent, bildad, praktisk och intresserad flicka af god familj. Talar fullständigt tyska. Bästa ref. och betyg finnas. Svar till »28 år», Helsingborg p. r.

BARNKÄR, 34-årig norrländska, van vid alla i ett hem förekommande göromål — även sjukvård —, önskar plats med det snaraste. Ref. finnas. Lön önskas. Svar till »34-årig norrländska», Iduns exp. f. v. b.

FLICKA, som genomgått »Sällskapet Barnavård», önskar plats på några veckor att sköta nyfödt barn (helst i Sthlm). Svar inom 8 dagar till »B. C. W.», Bräcke p. r.

25-ÅRIG FLICKA, som genomgått Hotell Mollbergs i Helsingborg hushållsskola och sedan förestått hushåll, önskar plats, helst å herrgård, där hushållerska finnes. Svar till »E. A.», Postfack 2, Markaryd.

FINNES NÅGON TREFLIG, bättre fam. som mot någon lön vill ha en glad värmländska till hjälp o. sällskap under vintern? Gärna där barn finnes. Svar t. »18 år», Väse.

IDUNS KOKBOK

utgifven af Elisabeth Osman, afhandlar såväl matlagning i vanlig bemärkelse som bakning och konservering af kött, fisk, frukt, grönsaker och svamp, karamell- och konfektkokning, beredning af drycker och charkuterivaror, servering, borddukning och servettbrytning och

är

vår modernaste kokbok till utstyrel och innehåll. Alla bokens 1,071 recept äro praktiskt pröfvade vid Elisabeth Osmans Husmoderskurs och öfver skådligt uppställda, med ingrediensernas vikt eller rymdmängd noggrant angifven. Äfven helt unga husmödrar och tjänarinnor med mindre erfarenhet och vana finna därigenom en säker handledning,

den

är rikt illustrerad, med 12 färgtrycksplanscher, af köttstycken, fåglar, fiskar, svampar samt grönsaker jämte fyra styckningsplanscher och två sidor med fotografier af olika servettbrytningar. Det

bästa

beviset för bokens lämplighet som vår generations kokbok för det borgerliga svenska hemmet är, att det redan tryckts öfver 25,000 exemplar af

kokboken.

Den kostar, komplett inbunden i ett vackert klottband, endast kr. 5:50 och den finnes att tillgå hos närmaste bokhandel eller hos Förlaget, Iduns expedition, Stockholm.

Vegetarianer!

Plats önskas af bildad flicka, kunnig i veget. matlagn. Svar till »A. H. 23», Iduns exp.

Småskolelärarinna,

med goda betyg, önskar plats genast vid skola el. privat. Ref.: Pastor Filip Lundahl och Rektor Tycho Lindquist, Göteborg. Svar till »God Undervisning», Sigrid Schulz Expressbyrå, Göteborg, Södra Larmgatan 11.

INACKORDERINGAR

I GODT HEM (änkefru o. dotter) erbjudes 2 unga damer inackordering. Pris kr. 80:—, Fru Lina Lanner, Västmannag. 15, Stockholm.

2 månaders kurs

passande för förlofvade flickor eller dem som behöfva luftombyte å Ljungby välkända husmodersskola (Småland). Begär prospekt. Adr. A. Baeckström, Ljungby, Kronob. län.

Nu kan ingen klaga på glansen, sedan jag börjat putsa med "Nobless". Och så renligt och bekvämt det är med förpackningen i tuber.

Ahlgrens
Skinn- och Säderbalsam
Nobless

Doktor J. Arvedsons kurs
Sjukgymnastik, Massage
o. Pedagogisk Gymnastik,
medför enl. kongl. maj:ts medgifvande
samma komp. o. rättigheter som en
kurs vid Gymn. Central-Institutet.
Kursen 2-årig, börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran gen. Dr J. Ar-

Gymnastikdirektörsexamen
afslutas efter 2-årig kurs af kvinnliga
elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar 14 sept.
Prospekt gen. kapten J. Thulin, LUND

Göteborgs Gymnastiska Institut,
längsta och fullständigaste
specialkurs i
Sjukgymnastik och Massage,
— Begär utförligt prospekt.

Kurs i Massage och Sjukgymnastik
STOCKHOLMS
MASSAGE- & GYMNAS-TIK-INSTITUT
Biblioteksgatan 28
Begär prospekt.

DOKTOR HILLER
träffas från den 12 Oktober.

Rysk Fräkenpomada,
fullt oskadligt, storartad effekt; kr.
4.50 + porto (diskret försändning) endast

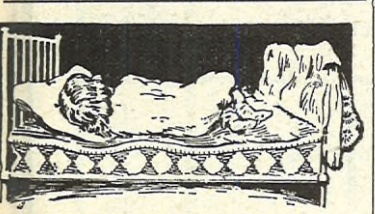
Franska Parfymmagasinet,
Hoflev.
21 Drottninggatan 21, Stockholm.

Inga grå hår
erhåller den; som använder den sedan
öfver 30 år öfver hela världen välkända
Royal Windsor
(giftfri)
Intet färgämne. Försändes diskret,
kr. 5 + porto.
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverantör.
21 Drottninggatan 21, Stockholm.

OATINE
är ren hafreextrakt.
För dålig mage ordi-
neras hafregröt; för
dålig hy Oatine
hafrecreme, som re-
nar porerna, aflägs-
nar fräcknar och fin-
nar samt gifver hu-
den ett ungdomligt friskt utseende.
Akta Oatine-Creme i **hvit burk** med
grönt lock: pris 1.50; 4-dubbel i inneh.:
3.—. Oatine-Snow 1.50. Finnas öfverallt
samt hos A. W. Nörding, Biblioteksg. 11,
Birgerjarlsg. 16 o. Drottningg. 63, Sthlm.

Den som vill bevara och försköna
ansikte, händer och hals, samt bort-
taga solbränna m. m. begagnar endast
Majorskan Edmanns
utsökta
Crème Idéale
och
Poudre Idéale
FÖRNÄMSTA PARFYMAFFARER.

Trollkonst
erfordras ej för att frambringa frisk
och vacker hy, det behöves blott
Yvy-Tvål.
Den verkar vid ständigt bruk af
samma som
ett trollmedel
och erhålles för 50 öre pr styck i
hvarje väl sorterad affär från Ystad
till Haparanda.
Österlin & Ulrikssons Tekn. Fabrik, Ystad.

FÖR ALLA ÄLDRAR är
IDEAL-madrassen
(sv. paten. nr 31550)
den mest praktiska och skänker den
behagligaste hvilan.
Omtänksfull! Hygienisk! Prisbillig!
Hufvudsäljare för Skandinavien:
AUG. HUZELL, KARLSTAD
Priskurant gratis och franko.
Driftiga agenter antagas mot goda
prof.-villkor.

Nya Wermlands-Tidningen, Karlstad,
är Värmlands största och äldsta tidning.
Grundl. 1850.

Utmärkta organ

för annonsering i landsorten
äro följande tidningar:

- Arvika:** Arvika Tidning.
- Borås:** Borås Tidning.
- Engelholm:** Engelholms Tidning.
- Gefle:** Gefle-Posten.
- Helsingborg:** Helsingborgs Dagblad.
- Hernösand:** Hernösands-Posten.
- Hudiksvall:** Hudiksvallsposten.
- Jönköping:** Smålands Allehanda.
- Kalmar:** Barometern.
- Karlskrona:** Karlskrona-Tidningen.
- Karlstad:** Nya Wermlands-Tidningen.
- Landskrona:** Landskrona-Posten.
- Linköping:** Östgöta Correspondenten.
- Lund:** Lunds Dagblad.
- Lysekil:** Lysekils-Posten.
- Malmö:** Skånska Aftonbladet.
- Norrköping:** Östergötlands Dagblad.
- Sköfde:** Skaraborgs Läns Annonsblad.
- Sundsvall:** Sundsvalls-Posten.
- Södertelje:** Södertelje-Södertörns-posten.
- Uppsala:** Uppsala.
- Västervik:** Västerviks Veckoblad.
- Västerås:** Westmanlands Allehanda.
- Växiö:** Smålandsposten.
- Visby:** Gotlänningen.
- Örebro:** Örebro Dagblad.
- Örnsköldsvik:** Örnsköldsviks-Posten.
- Östersund:** Jämtlandsposten.

Edla Carlssons Privathotell rekommenderas. Elektr. belysning och Rikst. i alla Rum. Rum fr. 2 kr. Frukostar o. Supeer serveras. Birgerjarlsg. 8, Stockholm. (röd, grön o. gul spåravn stannar vid porten). Riks. 44 01, 72 59. Allm. 125 39, 195 19.

Ny Våtbok n:o I, innehåller ett 60-tal afbildningar med beskrifning ningar å provver från Sigrid Palmgrens Våtskola, Norrköping och Elin Johanssons Våtskola, Linköping. Redigerad af Gerda Björck.
Ny Våtbok n:o II, elementär teoretisk vägledning med praktisk tillämpning i kolor, planscher, utarbetad af Gerda Björck, adr. Linköping
Priset å hvarje bok är 3 kr. Försäljningen sker genom bokhandeln. utgifvarne eller Lithografiska Bolaget, Linköping. Vid köp af 10 exemplar erhålles rabatt.

Ingeniör-Akademi WISMAR a. d. Ostsee
för Maskin- och Elektro-Ingeniörer, Byggnadsingeniörer, Landtmätare och Arkitekter. — (Järnbetongsbyggnad och Kulturteknik). Nya laboratorier.
Stad Wismar.

Crème d'Orient.
Fru **Fr. Wendrichs** bekanta ansiktssalva **Crème d'Orient** erhålles i Stockholm endast i **Frk. Anna Carlssons Parfymmagasin**, 12 Hamngatan, Stockholm och i Malmö i min Filiaklinik, Norra Vallgatan 34.
All handel med Crème d'Orient märkt: **Fru Fr. Wendrichs, Stora Strands- traede 10, Köpenhamn**, är för affären i Malmö såväl som i Stockholm alldeles obekant. **Generande hårväxt** aflägsnas för alltid med fru Fr. Wendrichs hårborttagningsmedel "**Pate Epilatoire**". Enda oskadliga medlet till egen behandling. Erhålles för 5 kr. och försändes i Sverige blott från **Fr. Wendrichs filiaklinik**, hår- och hudbehandling, Norra Vallgatan 34, Malmö.

Florodol-Tvålen
är damernas favorit-tvål och en idealisk barn-tvål.
Säljes öfverallt å 60 öre
Parfymeri **FLORA, GEFLE.**

Ett ord till affärsmännen.

Sedan utbrottet af kriget ha åtskilliga firmor slutat att annonsera och därmed i sin mån bidragit till ökandet af den allmänna ekonomiska förvirringen.

Många firmor ha däremot förfarit alldeles motsatt. De hafva fortsatt att annonsera som vanligt. De hafva insett att de äro till för att sälja varor och kunna icke sitta med händerna i kors i afvaktan på att kunderna skola marschera in genom dörren. En del af den vanliga marknaden har gått förlorad och det gäller att vinna nya kunder om de vilja se sin affär fortsätta att blomstra, hålla sina arbetare och biträden sysselsatta och på detta sätt hålla industrien i gång, möjliggöra utbetalande af löner och förebygga olyckor, som icke kunna afhjälpas genom någon välgörenhet hur storartad den än må vara.

De affärsmän, som hafva följt denna taktik, hafva gjort sitt för att minska de svårigheter, som uppstått för landet i följd af det europeiska kriget. Från rent egennyttigt synpunkt är detta fullkomligt riktigt. Det stora affärsmaskineriet bör och skall hållas i gång för att skörda vinsten af den stora handel, vi kunna vänta oss. De, som hafva accepterat dessa synpunkter, skola komma stärkta genom den ekonomiska krisen och distansera sina konkurrenter.

Det finnes icke något giltigt skäl för att nu sluta att annonsera. Tvärtom under ingen annan tid kan annonsering visa sig mera fruktbar för framtiden. Nya behof uppstå, industrier, som lidit under främmande konkurrens, hafva fältet öppet för sig. Vi måste nu lita på våra egna resurser, föda oss själva, kläda oss själva och lefva vårt eget lif som i fredstid, men utan främmande inblandning.

Annonsering är en del af maskineriet i hvarje framåtstående affär. Den utvidgar kundkretsen och ökar vinsten. Genom erfarenhet vet man att annonsering är den billigaste, snabbaste och säkraste vägen att nå nya kunder och behålla dem man redan fått. Är detta sant under normala tider, så är det än mera riktigt under dessa tider, då det är snart sagt ett livsvillkor för samhället och staten att hålla allting gående, att hålla handeln uppe i sitt höga läge och att förekomma minskning af arbete och därmed följande arbetslöshet.

Framgång kommer icke till någon, som står och väntar, utan till den, som låter världen veta, att han håller sin affär i gång och ämnar så göra, och att de, som vilja göra affärer, skola finna honom färdig och ifrig att stå till tjänst. (Sv.D.19.9.14.)

BOKBINDERILEKTIONER. Bind Edra böcker själf!
Lektioner gifvas af **Fräken Holmgren, Tegnérgatan 10, 2 tr.**
A. T. Vasa 1710. R. T. 9961. Äfven kvällslektioner.

Vid Torshäll, Leksand,
kurs för kvinnliga **Trädgårdselever.** 1 april—31 oktober 1915.
Prospekt och referenser på begäran.
Lillie Landgren. **Märta Philip.**

Turkiska badet,

i Malmorgsbadet är öppet hvarje torsdag för damer. Yppersta medel för bibehållande af smärt figur och fin hy. Badet är angenämast, om man är flera i sällskap. Pris kr. 1:50.

TRICOPHEROUS
är världens förnämsta Hårmedel och öfverträffas icke af något annat liknande preparat.
Pris pr fl. 2.50.
Erhålles hos alla 1:sta klass Parfymeri-, Drog- och Coiffyrafärer.

Annonsera i Idun!

Ferrin
Fås på apoteken.
Bästa järnmedel utmärkt styrkande.
Apoteket Lejonet, Malmö.

Prenumerera på Idun!

Östermalms Förlossningshem,
12 Floragatan 12, 4 tr., hiss, Stockholm.
Rikstel. 97 56. Allm. Tel. 97 56.
Fritt val af läkare och акушёрска.
Referenser till följande herrar läkare: Erik Ahlström, Edv. Alin, Emil Bovin, Hj. Forssner.
Prospekt sändes på begäran.
HILMA FREDLUND, Föreståndarinna
Rikstel. 90 12. Allm. Tel. 12 50.

SKÅNSKA HANDELSBANKEN.
Fonder 21,200,000 kronor.
Stockholmskontor: **Arsenalsgat. 9.**
Filialer: { **Södermalmstorg 8.**
 { **Sturegatan 32.**
Deposition } 5%
Kapitalräkning } 5%
Sparkasseräkning 4 1/2%
Fondafdelning. Kassafack

EXCELSIOR
är den yppersta
GUMMIKLACKEN

Idun utgifves denna vecka i A och B.